Ніва

ТЫДНЁВІК ГПБГКТ

№ 40 (866) ГОД XVII БЕЛАСТОК 1 КАСТРЫЧНІКА 1972 г. ЦАНА 60 гр.

У зале VII з'езду БГКТ.

Фота — П. Савіцкі

Франтон стыльнай камяніцы на Варшаўскай 11 у Беластоку 24 верасня 1972 года вабіў вочы беластачан цеплынёй пурпурных сцягоў і сустракаў прыбываючых з розных мясцін Беласточчыны і ўсяе нашае краіны дэлегатаў і запрошаных гасцей на VII з'езд БГКТ сардэчным словам «Вітаем!»

Напярэдадні з'езду I сакратар ВК ПАРП у Беластоку Здзіслаў Куроўскі, старшыня Прэзідыума ВРН Зыгмунт

Прэзідыум VII з'езду Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Фота — П. Савіцкі

Спрыха і сакратар ВК ПАРП Уладзіслаў Юшкевіч прынялі прадстаўнікоў Прэзідыума ГП БГКТ. Сустрэча прайшла ў сардэчнай атмасферы.

Калі канферэнцыйная зала ГП БГКТ запоўнілася дэлегатамі і госцьмі, настрой сардэчнасці, павагі, удумлівасці і аптымізму запанаваў з першых хвілін працы з'езду.

Адкрыў з'езд дагэтуляшні старшыня ГП БГКТ М. Хмялеўскі. Па яго прапанове ўдзельнікі з'езду паўстаннем з месц і хвілінай цішы ўшанавалі памяць памёршых В. Літвінчука, І. Кіндзюка, Я. Кастыцэвіча і іншых заслужаных для нашага таварыства людзей.

З'езд горача прывітаў прыбыўшых на яго запрошаных гасцей: сакратара ВК ПАРП У. Юшкевіча і кіраўнікоў аддзелаў ВК ПАРП У. Канстанчука і В. Авера; намесніка старшыні ПВРН Р. Лазаровіча; старшыню ВК ФАН С. Кудлу; прадстаўнікоў Міністэрства унутраных спраў З. Кнызяка, С. Ермака і Т. Цяплінскага, Міністэрства асветы і выхавання — В. Ахманскую і С. Янкоўскага; сакратара ВК ЗСЛ С. Зезюлевіча, старшыню ВК прафсаюзаў Ю. Трусевіча; сакратара ВП ТППР З. Трыбульскую; старшыню ВК ЗМВ Е. Гурскага; прадстаўнікоў аддзела унутраных спраў ПВРН І. Федаровіча і М. Куца; прадстаўніка куратарыі ВША В. Філіпкоўскага; загадчыка кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта Э. Смулкову; прадстаўніка УГКТ А. Серадніцкага і іншых гасцей, а таксама прадстаўнікоў радыё і друку.

Старшынёю з'езду дэлегаты выбралі А. Баршчэўскага і пасля выбрання ганаровага прэзідыума заслухалі прывітальныя тэлеграмы, якія паступілі ў адрас з'езду ад віцэ-міністра унутраных спраў, ГП ЛГКТ, ГП ЯГКТ, шматлікіх гурткоў з Гайнаўскага і Беластоцкага паветаў. Дэлегацыі вучняў з агульнаадукацыйных ліцэяў з Бельска, Гайнаўкі і Міхалова разам з букетамі чырвоных гваздзікаў склалі з'езду прывітанні ад вучнёўскай моладзі і педагагічных саветаў сваіх школаў.

Прынятыя парадак дня, правілы працы і выбраныя з'ездам камісіі мандатная, прапаноў, выбарчая і статутовая гарантавалі спраўны ход працы найвышэйшага форума нашай арганізацыі.

Са справаздачным дакладам выступіў М. Хмялеўскі (пераказ даклада мы змясцілі ў папярэднім нумары «Нівы»). У справаздачы, якую зачытала намеснік старшыні Рэвізійнай камісіі БГКТ Л. Бялецкая, было выказана адабрэнне працы за мінулыя тры гады і дадзен абсалютарыум уступаючаму ГП БГКТ.

Высокую ацэнку дзейнасці нашай арганізацыі выказаў у сваёй прамове сакратар ВК ПАРП У. Юшкевіч, які выступіў на з'ездзе ад імя ВК ПАРП, ВК ЗСЛ і ПВРН.

Прывітанні нашаму таварыству перадалі: ад Міністэрства унутраных спраў З. Кнызяк, ад Міністэрства асветы і выхавання В. Ахманская, ад навуковых працаўнікоў і студэнтаў беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта Э. Смулкова, ад УГКТ А. Серадніцкі.

У разважлівай і канструктыўнай дыскусіі, якая закранула найбольш істотныя праблемы дзейнасці нашай арганізацыі, прынялі ўдзел: А. Іванюк, У. Паўлоўскі, Н. Цыванюк, В. Сакоўскі, М. Гайдук, В. Андрэюк, І. Кірызюк, С. Янкоўскі, Я. Мацкевіч, Я. Кісель, В. Швед, В. Дзун, Р. Семянюк, Л. Радышук. (Матэрыялы з дыскусіі будуць апублікаваны ў наступных нумарах «Нівы»).

У ходзе працы з'езду зрабілі справаздачы старшыні паасобных камісій. Канстатавалі яны правамоцнасць VII з'езду БГКТ (прысутнічалі на ім 93 дэлегаты з 120 выбраных), унеслі змены ў статут нашай арганізацыі, зрабілі прапановы наконт далейшай яе дзейнасці і запранавалі склад новага ГП БГКТ у ліку 41 асобы і Рэвізійнай камісіі БГКТ — 5 асоб. Усе апрацаваныя камісіямі дакументы з'езд прыняў аднагалосна.

У часе перапынку на першых сваіх пасяджэннях Галоўнае праўленне выбрала Прэзідыум ГП БГКТ, а Рэвізійная камісія БГКТ — свайго старшыню.

Старшыня ГП БГКТ М. Самоцік у сваёй прамове звярнуўся з гарачым заклікам да ўсіх членаў таварыства прыкласці ўсе намаганні, каб паспяхова выканаць заданні, пастаўленыя перад таварыствам партыйнымі і ўрадавымі органамі, VII з'ездам БГКТ.

Творчы і працавіты дзень з'езду закончылі выступленні літаратурнай эстрады з бельскага беларускага ліцэя і багатая праграма Бельскага беларускага хору.

Ігнат Снарскі

ГАЛОЎНАЕ ПРАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Аверчук Сяргей
Амбражэй Анна
Андрэюк Валянціна
Баршчэўскі Аляксандр
Бусловіч Юрый
Валкавыцкі Юрый
Вішанка Янка
Гайдук Мікалай
Гайдук Уладзімір
Даніловіч Надзея
Данілюк Мікалай
Зенюк Янка
Іванюк Аляксандр
Іванюк Яўгеній
Карпюк Аляксей
Кісель Янка
Красько Анна
Лукашук Сцяпан
Мадзалеўскі Аляксандр
Мартыновіч Анатоль
Навіцкі Юзэф
Паўлоўскі Уладзімір
Радышук Лідзія
Раеўскі Уладзімір
Рафаловіч Аляксандр
Рышчук Сцяпан
Самоцік Мікалай
Склубоўскі Вінцук
Суліма Мікалай
Суліма Янка
Сцепанюк Уладзімір
Тапалянская Гелена
Трафімюк Сцяпан
Туронак Юрый
Філіпюк Валянціна
Філіпюк Сяргей
Хіліманюк Валянціна
Цыванюк Ніна
Чыжык Раіса
Шыманюк Сымон
Юзвюк Уладзімір

ПРЭЗІДЫУМ ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БГКТ

Самоцік Мікалай — старшыня.
Валкавыцкі Юрый — намеснік.
Зенюк Янка — сакратар.
Баршчэўскі Аляксандр — член.
Іванюк Аляксандр — член.
Рафаловіч Аляксандр — член.
Трафімюк Сцяпан — член.
Цыванюк Ніна — член.
Шыманюк Сымон — член.

РЭВІЗІЙНАЯ КАМІСІЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Хмялеўскі Міхась — старшыня.
Антыпюк Васіль — член.
Баранчук Уладзімір — член.
Бароўскі Сяргей — член.
Навіцкі Уладзімір — член.

Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі

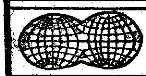

СВЕТ

БССР

ПОЛЬШЧА

ВАЯВОДСТВА

ПАЛЯК СТАРШЫНЁЙ СЕСІІ ААН

Пасол Польшчы ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый Станіслаў Трэпчынскі абыў выбраны старшынёй сёлетняй сесіі ААН. Як тут сцвярджаецца, выбар прадстаўніка Польшчы звязаны з нашай мірнай палітыкай, а адначасова з'яўляецца довадам усё павялічваючагася аўтарытэту Польшчы ў свеце.

Прадбачваецца, што сёлетняя сесія ААН будзе больш плённай, чым папярэднія, таму што сёння на свеце больш карысная палітычная сітуацыя. Як прыклад, можа тут служыць візіт прэзідэнта Ніксана ў Маскву і атмасфера нармалізацыі і ліквідавання напружаннасці ў Еўропе.

ВЫБАРЫ Ў ФРГ

Бундэстаг Федэратыўнай Рэспублікі Германіі распушчаны. Непасрэднай прычынай гэтага быў факт, што ўрад кааліцыі сацыял-дэмакратаў і свабодных дэмакратаў не атрымаў вотум давер'я. Чаму так здарылася?

Выбары, якія адбыліся ў 1969 годзе, далі магчымасць упершыню ўзяць уладу ў рукі сацыял-ліберальнай кааліцыі. У бундэстагу, які налічвае 496 чалавек, кааліцыя атрымала 254 мандаты, гэта значыць, на 12 больш, чым стаяўшыя дагэтуль на чале ўрада хрысціянскія дэмакраты. Аднак з часам некаторыя дэпутаты з урадавай кааліцыі дэзерціравалі і перайшлі ў рады хрысціянскіх дэмакратаў. У сувязі з тым парламент не мог нармальна дзейнічаць.

АДТЭРМІНОЎКА З'ЕЗДУ

Свабодная дэмакратычная партыя ў ФРГ (ФДП), кааліцыйны партнёр сацыял-дэмакратаў, нечакана адтэрмінавала свой чарговы з'езд. З'езд меў адбыцца ад 2 да 4 кастрычніка ў Мюнхене.

Прадстаўнік партыі паінфармаваў, што апрача іншых прычын аб адтэрміноўцы з'езду вырашыў тэрмін выбараў у бундэстаг. Выбары маюць адбыцца 19 лістапада.

Прэзідыум ФДП хоча склікаць з'езд партыі з 23 па 25 кастрычніка.

СУПРАЦОЎНІЦТВА

Супрацоўніцтва паміж СССР і ЗША ў галіне даследавання і выкарыстання касмічнай прасторы для мірных мэт паспяхова развіваецца. Спецыялісты акадэміі навук СССР і Нацыянальнага ўпраўлення па аэранаўтыцы і даследаванню касмічнай прасторы ЗША абмяняліся дакументацыяй аб сістэмах мясцовых каардынат і картаграфаванні Месяца.

Намечана таксама распрацоўваць агульную базісную сістэму селенаграфічных каардынат.

САЮЗ ПАМІЖ ЕГІПТАМ І ЛІВІЯЙ

Прэзідэнт Егіпта Анвар Садат і старшыня Савета рэвалюцыйнага камандавання Лівіі Муамар Кадафі падпісалі ў Трыпалі дакументы, якія датычаць саюза паміж Егіптам і Лівіяй.

Як вынікае з дакументаў, прэзідэнт новай дзяржавы, у састаў якой увойдуць цяперашнія Егіпет і Лівія, будзе выбраны ў выніку прамых выбараў. Да кіраўніцтва справамі будзе створаны адзін урад. Аб'яднаная дзяржава будзе мець адну палітычную арганізацыю і адзіную судовую сістэму. Яе сталіцай будзе Каір. (ак)

МІНСКІ АЎТАМАБІЛЬНЫ

Пры ўездзе ў Мінск з паўднёва-ўсходняга боку адкрываецца велічная панарама: завадскія карпусы, вышынныя будынкі. Гэта Мінскі аўтамабільны завод. Мінула вось чвэрць стагоддзя з таго часу, калі яго рабочыя ў гонар 30-годдзя Вялікага Кастрычніка выпусцілі свае першыя пяць машын.

На сусветнай выстаўцы ў Бруселі беларускі аўтавоз самазвал МАЗ-530 атрымаў вышэйшую ацэнку — залаты медаль «Гран-пры».

На базе Мінскага аўтамабільнага вырaслі новыя беларускія заводы ў Жодзіна, Магілёве і вытворчыя аўтамабільныя вузлы ў Гродна, Баранавічах і Асіповічах.

У 1966 годзе пасля другой рэканструкцыі завода пачаўся серыйны выпуск больш дасканалага аўтамабіля МАЗ-500.

Мінскія МАЗ-ы перакрывалі Волгу, Днепр і Енісей, здабываюць алмазы ў марознай Якуціі, руду Курскай магнітнай і Крывога Рога, працуюць у лясной гаспадарцы Сібіры і Урала; яны ездзяць па дарогах Афганістана, Егіпта, Аргентыны, Фінляндыі, ГДР, ПНР, Румыніі, Карэі, Індыі, у В'етнаме і ў іншых краінах свету.

УБОРКА БУЛЬБЫ

Работнікі сельскай гаспадаркі Столінскага раёна абавязаліся завяршыць уборку і нарыхтоўку бульбы да I кастрычніка.

Земляробы калгаса імя Гастэлы Мінскага раёна ў сярэднім збіраюць не менш, чым 200 цэнтнераў клубняў з гектара. Падобнага ўраджаю спадзяюцца ў калгасе «40 гадоў Кастрычніка» і «За мір» Іванаўскага раёна, а ў калгасе «Бальшавік» Івацэвіцкага раёна накопваюць аж 283 цэнтнеры бульбы з гектара.

Работнікі сельскай гаспадаркі БССР паабяцалі прадаць дзяржаве 2,5 мільёна тон бульбы. Гэта шмат больш, чым раней запланавалі.

Уборка бульбы не належыць да лёгкіх заняткаў, але ў калгасных і саўгасных гаспадарках яна ўжо амаль поўнасцю механізавана. На палях Беларусі працуе зараз 9100 бульбаўборачных камбайнаў.

ФІЛЬМ АБ БРЭСЦКАЙ КРЭПАСЦІ

На тэрыторыі мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой» здымаецца новы шырокаэкранны фільм «Брэсцкая крэпасць». Здымкі вядзе калектыў творчага аб'яднання «Летапіс» кінастудыі «Беларусьфільм» па сцэнарыю А. Вялюгіна і І. Пікмана.

З ЛЕНІНГРАДА Ў ПІНСК

Гэтымі днямі ў гарадскім Доме культуры адбылася сустрэча пінчан з канцэртнай брыгадай артыстаў эстрады Ленінграда. Сёлета гэта ўжо другое выступленне ленінградскіх артыстаў перад жыхарамі Пінска. (вр)

НАРАДА Ў ЦЭНТРАЛЬНЫМ КАМІТЭЦЕ ПАРП

21 верасня ў Цэнтральным Камітэце ПАРП адбылася нарада арганізацыйных сакратароў Ваяводскіх камітэтаў ПАРП, якая прысвячалася абмеркаванню актуальных праблем у партыйнай працы, а перш за ўсё задачам у падрыхтоўцы і правядзенні партыйных сходаў і справаздачна-выбарных канферэнцый. Нараду вёў член Палітбюро, сакратар ЦК ПАРП Э. Бабюх.

ПАСЯДЖЭННЕ РАДЫ МІНІСТРАЎ

22 верасня адбылося пасяджэнне Рады Міністраў, на якім была праведзена ацэнка рэалізацыі асноўных задач Нацыянальнага гаспадарчага плана ў жніўні і на працягу 8 месяцаў г.г. Са станоўчай ацэнкай выканання задач гаспадарчага плана за мінулыя 8 месяцаў г.г. выступіў старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч.

СУСТРЭЧА Э. ГЕРКА

19 верасня I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк правёў сустрэчу з алімпійскімі медалістамі. На заканчэнне сустрэчы Э. Герэк сардэчна падзякаваў медалістам і пажадаў далейшых плённых поспехаў на спартыўнай ніве.

ВІЗІТ Э. ГЕРКА І П. ЯРАШЭВІЧА

20 верасня I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк і старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч наведалі найбольшую будову марской гаспадаркі — Паўночны порт. Цікавіліся яны тэмпам працы на будове. На заканчэнне візіту Э. Герэк і П. Ярашэвіч правялі сустрэчу з членамі экзекутывы Ваяводскага камітэта ПАРП у Гданьску.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРАЎЛЕННЯ ЦЗКР

20 верасня адбылося пасяджэнне праўлення Цэнтральнага саюза сельскагаспадарчых гурткоў, якое прысвячалася абмеркаванню спраў, звязаных з загаспадарваннем сельгасгурткамі ПФЗ-аўскіх зямельных угоддзяў, і справам палапшэння працы праўленняў у паасобных сельгасгуртках.

ВАРШАЎСКАЯ ВОСЕНЬ-1972

16 верасня адбылося ўрачыстае адкрыццё XVI Міжнароднага фестывалю сучаснай музыкі — Варшаўская Восень. У музычным мерапрыемстве прымае ўдзел некалькі замежных калектываў і шырокі круг салістаў.

«ДНІ ЗЯЛЁНАЙ ГУРЫ»

Пачалося вялікае культурнае мерапрыемства «Дні Зялёнай Гуры». У праграме яго прадбачаны Міжнародны фестываль калектываў песні і танца.

З'ЕЗД РАБОТНІКАЎ СПУЛДЗЕЛЬЧАСЦІ ПРАЦЫ

19 верасня закончыўся II з'езд работнікаў спулдзельчасці працы. Тэмай з'езду было развіццё паслуг і рынкавай прадукцыі.

САЛОНЫЯ ПАЛАЧКІ З ЛЮБЛІНА

Найбольш сучаснае прадпрыемства вытворчасці салоных палачак распачало прадукцыю ў Любліне. Гэтае прадпрыемства выпускае зараз 3,6 тоны салоных палачак у суткі. (ЦЯ)

С. ГУЦВА НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

Два дні прабываў на Беласточчыне прэзас Галоўнага Камітэта ЗСЛ, маршалак Сейма Станіслаў Гуцва. Госць асабліва цікавіўся дасягненнямі нашай сельскай гаспадаркі. Наведаў лутавы камбінат у Візне, пабываў на гаспадарцы аднаго з лепшых гаспадароў у Бестоцкім павеце К. Куліґоўскага з вёскі Капіцы. К. Куліґоўскі спецыялізуе сваю гаспадарку ў свінагадоўлі.

У суправаджэнні I сакратара ВК партыі З. Куроўскага маршалак агледзеў мясакамбінат у Беластоку, а вечарам таго ж дня сустрэўся з перадавым актывам ваяводскай арганізацыі ЗСЛ. На другі дзень пабыўкі ў нашым ваяводстве Станіслаў Гуцва ў суправаджэнні прэзаса ВК ЗСЛ Ю. Сапяжынскага і старшыні Прэзідыума ВРН З. Спрыхі наведаў МБМ у Навасадах, Гайнаўскага павету. Гэта адна з лепшых МБМ у павеце, штогод выпрацоўвае добры даход, а сёлета пачынае будаваць гаражы для сваіх 16 камплектаў машын. Пабываў таксама маршалак Сейма ў Манецкім павеце, дзе ўраджаі збожжа і бульбы найлепшыя ў ваяводстве. На заканчэнне пабыўкі на Беласточчыне С. Гуцва наведаў раслінную станцыю ў Пісаніцы каля Элка.

ПАСЯДЖЭННЕ ПАСОЛЬСКАГА КАЛЕКТЫВУ

21 верасня ў Беластоку адбылося пасяджэнне Ваяводскага пасольскага калектыву. Вёў пасяджэнне I сакратар ВК партыі З. Куроўскі. Паслы абмеркавалі стан працы над рэформай адміністрацыйнай улады на вёсцы і змены ў адміністрацыйным падзеле нашага ваяводства, а таксама праграму жыллёвага будаўніцтва ў нашым ваяводстве. На пасяджэнні зацверджаны быў план працы ваяводскага пасольскага калектыву да канца снежня г.г.

ПЕРШЫЯ ШКОЛЬНЫЯ АЎТОБУСЫ

Рабочыя I аддзела ПКС у Беластоку, IV аддзела ПКС у Сувалках і рабочыя Беластоцкага МПК грамадскім чынам адрамантавалі тры аўтобусы і перадалі іх куратары Беластоцкай школьнай акругі. Ва ўрачыстай атмасферы, у прысутнасці прадстаўнікоў ваяводскіх улад дырэктар Ваяводскага прадпрыемства ПКС А. Букоўскі перадаў куратару З. Крынскаму ключы ад аўтобусаў. Аўтобусы ўжо перададзены школьным павятовым інспектаратам у Беластоку, Сувалках і Сямяцічах. Яны будуць служыць дзецям у перавозцы іх да школы.

ПАЧАТАК ГАРЦЭРСКАГА ГОДА

24 верасня на Беластоцкім стадыёне ў Звежынецкім парку адбыўся злёт зухаў і гарцэраў горада Беластока. Злёт гэты быў аднaчасова пачаткам новага асенне-зімовага сезона ў гарцэрскай працы. У злёце ўдзельнічала 3200 дружын. Перад злётам гарцэры выканалі працу грамадскім чынам вартасцю 172 тысячы злотых. Ва ўрачыстым абяцанні гарцэраў гаварылася аб шэрагу цікавых мерапрыемстваў, якія плануюць гарцэры на гэты год. Урачыстасць закончылася гарцэрскім парадам. (яч)

NIEDZIELA 1.X.
7.40 Program dnia. 7.45 TV Kurs Rolniczy. 8.20 „Przypominamy, radzimy". 8.30 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 Dla młodych widzów: Teleranek. 10.20 „Bez instrukcji" — film TVP („Stawka większa niż życie"). 11.15 Sportowy magazyn sprawozdawczy. 13.00 Dziennik. 13.15 „Przemiany". 13.45 Dla dzieci: „Złote wrota" — teatrzyk piosenki dziecięcej TV Słowackiej w Koszycach. 14.40 V Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich w Zakopanem. 15.40 „W kręgu mistrzów sztuki". 16.10 „Zagłada nad Amazonką" — film ang. („Świat, który nie może zaginąć"). 16.35 „Kryteria". 16.45 Na trasie, szlaku i biwaku" — teleturniej. 17.45 „TV Warszawa w programie piątym" cz. I .18.25 „Polska — Francja" — film dok. 19.20 Dobranoc 19.30 Dziennik 20.05 „Szantaż" film ang. („Wielki napad"). 20.55 PKF. 21.05 „Mistrzowie Polskiej Estrady" — „Tomasz w ogródku Eldorado czyli rondez vous z profesorem Ludwikiem Sempolińskim". 21.50 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK 2.X.
15.30 i 23.20 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.30 „Echo stadionu". 17.55 Festiwal Filmów Morskich. 18.25 „Opowieść starego czabana" — film Tele-Aru. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: M. Roszczin — „Walenty i Walentyna". 22.00 Publicystyka międzynarodowa. 22.30 „Arletty Tephany i piosenki — Paryża" 22.55 Dziennik.

WTOREK 3.X.
9.00 „Ich dzień powszedni" — film fab. pol. 11.55 Dla szkół: (kl IV lic.) Język polski — L. Kruczkowski — „Niemcy". 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik 16.40 Magazyn medyczny. 17.10 „Oferty". 17.30 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Transmisja meczu piłki nożnej Europa — Ameryka (Bazylea). w przerwie ok. 21.00 Dziennik 22.00 „Przybrany ojciec" — film fab. franc.

ŚRODA 4.X.
8.55 „Przybrany ojciec" — film fab. franc. 12.45 i 13..20 Mechanizacja Rolnictwa — cz. I i II. 14.00 „Wybieramy zawód". 15.20 i 23.15 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Norma dla wszystkich". 17.15 Dla dzieci: „Ferdek w kinie". 17.35 „Informacje, Towary, Propozycje" — mag. 17.55 „Znamiona wiejskiej władzy" — program wiejski. 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Bez poślizgu" — program publ. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Hans Beimler" — film NRD — cz. II. 21.40 „Swiat i Polska". 22.15 „Mistrzowie batuty" — Jerzy Semkow. 22.45 Dziennik. Wiadomości sportowe.

CZWARTEK 5.X.
7.25 „Hans Beimler" — film NRD cz. II. 9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — Homer „Iliada". 10.55 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — „Tetmajer — Kasprowicz — Staff". 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Czym są metale". 14.00 Matematyka w szkole: „Zbiory" cz. V. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 PKF. 17.55 „Piękna młynareczka" („Z teki folklorystycznej Adolfa Dygacza"). 18.20 TV Kurier Białostocki. 18.40 „Najstarsza polska stocznia" („Morskie spotkania"). 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik 20.05 „W majestacie prawa" — film fab. USA. 20.55 „Na finiszu" — program publ. 21.25 „Ekspres nr. 10". 21.50 „Być lekarzem". 22.20 Dziennik. Wiadomości sportowe.

PIĄTEK 6.X.
9.55 „W majestacie prawa" — film fab. USA. 15.30 i 23.05 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.35 Dziennik. 16.45 „Pora na Telesfora". 17.30 „Nie tylko dla pań". 17.50 Recital piosenkarski. 18.15 TV Kurier Mazowiecki. 18.35 Program popularno-naukowy. 19.05 „Turystyka i wypoczynek". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Seaworld — najbogatsze oceanarium świata" — film dok. („Człowiek i morze"). 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV: J. Makowiecki i O. Missuna — „Chcę wyjść za mąż" („Proszę wstać, sąd idzie"). 22.40 Dziennik.

SOBOTA 7.X.
8.00 „Człowiek o tysiącu twarzach" — film fab. USA. 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Geografia — „Syberia". 10.25 „Seaworld — najbogatsze oceanarium świata" — film dok. („Człowiek i morze"). 10.55 Dla szkół: (kl.VIII) Nauka o człowieku — „Postawa". 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia — „Krajobrazy USA". 15.25 Program dnia. 15.30 Program I proponuje. 15.50 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.05 TV Informator Wydawniczy. 16.30 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: Konkurs 5 milonów". 17.45 „Spotkania z przyrodą". 18.25 „Pegaz". 19.05 Wystąpienie Ambasadora Niemieckiej Republiki Demokratycznej z okazji święta Narodowego NRD. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 Teatr Rozrywki: J. Popplewell — „Włamywaczka". 21.15 Dziennik Wiadomości sportowe. 21.40 „Niebezpieczna siostrzenica" — film fab. czechosł. 23.10 Program rozrywkowy NRD.

Piątek, 29 września
8.15 Koncert zespołów „Uralska jarzębina". 8.40 Szkoła szachowa. 9.10 Film fab. 10.10 Film dokument. 14.05 Program dnia. 15.55 Nowiny. 16.05 Koncert. 17.00 Armenia. 19.00 Czas. 19.30 Film fab. 21.10 Puchar ZSRR w gimnastyce artystycznej. 21.40 Panorama nowin.

Sobota, 30 września
7.00 Program dnia. 7.20 Nowiny. 7.30 Spektakl teatru lalek. 8.05 Koncert. 9.40 Przegląd międzynarodowy. 9.55 Szkatułka muzyczna. 10.35 Spotkania muzyczne. 11.05 Turniej TV. 11.35 Białe i czarne.11.45 Film fab. 12.55 W świecie zwierząt. 14.40 Spektakl TV. 16.00 Nowiny. 16.10 Ciąg dalszy spektaklu. 18.00 Czas. 18.25 Hokej. Czechosłowacja-Kanada. 20.45 Sala tańców.

Niedziela, 1 października
7.00 Program dnia. 8.00 Szkatułka muzyczna. 9.00 Koncert życzeń. 10.15 Dla żołnierzy. 11.20 Film fab. 13.40 Koncert. 14.00 Piłka nożna. „Dynamo" (Mińsk) — CSKA. 16.15 Klub filmowy. 17.30 Piłka nożna. „Dynamo" (Moskwa) — „Dynamo" (Kijów). 18.45 Piosenka — 72. 19.00 Czas. 20.00 Film fab.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 165

* * *

Я сёння ключ знайшоў, сябры,
да поля,
адкрыем дзверы
промням,
ветрам,
маям,
і той блакітнай чыстай столі,
якую небам называюць.
І аддамося дыктатуры мараў,
без межаў,
без граніц
даволі
піць будзем толькі
з дрэваў — чарак
за вечнае здароўе поля.
Без нівы нам, сябры,
не быць здаровым,
дык адкрывайма дзверы у палетак.
Спявайма гімны дабраце каровы
і сіняму штандару лета.

Алесь Барскі

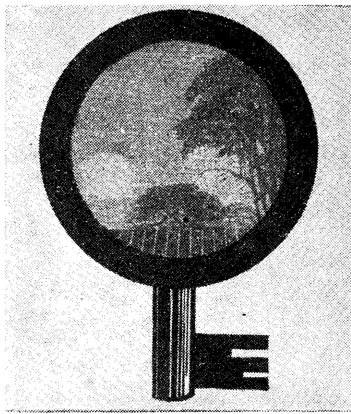

ПРАГА

Вочы кветак — калёраў адценні.
А дрэвы — сябры нязменныя,
Заўсёды з намі.

У блакіце плывуць ключы жураўлёў,
Цяжка развітацца з роднай зямлёй.
Песня — рыданне.

Усяму, відаць, ёсць свой пачатак
і канец,
Ёсць нараджэнне і смерць —
Ісціна шматзначнасці.

А мне хочацца затрымаць той міг
Праміпання і бліскавіц
І, як дзіця, смяяцца.

Уладзімір Гайдук

* * *

Усе мы
Вышлі па-за брамы раю,
І трэзвым холадам павеяла,
І расступілася пазнанне —
Прэм наперад,
Назад не аглядаючыся...
Дый хто цяпер
З далечыні такой
У рай загляне!

І толькі ў снах
Дзіцячых ці старэчых
Праз гушчары штодзённых
клопатаў
Святло
Ірдзее —
І так амаль ужо адвечна —
Ці ззаду нас,
Ці спераду агонь мільгае?
Няведама...
Да яго мы цягнемся з надзеяй,
Упэўнены,
Што вяртаемся да раю.

Я. Чыквін

Рыжочэрвоны

ёго фацэтка міэла
волосы рыжочэрвоны
як пуод каштаном
дахуовка на домові Юрэка
а той Юрэк
о вуон знае
што годуе на папэрові малпы
Юрэк знае
што іх нэ обмануе
шкода
што крэдка
корміт оріэхамі
вевюркі

малпы обманують Юрэка
— воны моўчат
Юрэк марнуе час

Зося Сачко

Мінула
вялікае лета
восень
ідзе залатая
дрэвы
ящчэ не пустыя
не адзінокія
грушы і яблыні
ў садзе
лісточкі
толькі жаўцець
пачалі далікатна
моцна
трымаюцца жыцця
ўсімі сіламі
сціскаюць галінкі
а калі
іх забракне
на зямлю
сумна апусцяцца
шкадуючы
што так коратка
убіралі дрэвы
шкадуючы
што так коратка
лета
і ім
прыйшлося ўміраць
на зямлі-матцы
сырой
ад дажджоў частых
пакрытай
ранкам і вечарам
расою серабрыстай.

Ірэна Баравік

* * *

Першы верасня не прывітаў мяне ўсмешкай сонца, пагодным небам. Дзень гэты быў пануры і дажджлівы. Вецер калыхаў творамі прыроды, ганяў чорныя хмары па небе. Надвор'е было супрацьпастаўленнем пагоды ў будынку нашай школы. Усюды ўсмешкі, жэсты прывітання, знаёмыя постаці настаўнікаў, даклад, прачытаны дырэктарам. З гэтага даклада найбольш я запомніла ўспамін пра 1 верасня 1939 года. І тут я глянула ў вакно. Мая думка злучыла пануруую пагоду з успамінам пра вайну. У сэрцы маім застаўся смутак, і нішто не магло развесяліць маёй душы... Пагода сеяла смутак па салдатах з Вестэрпляттэ... А па чым мая душа?

Ніна Гаўрылюк

НАВАЛЬНІЦА

Грозная хмара
выглянула
з-за гарызонта
яна чорная
распаўзлася
па небе
зачарніўшы
свет
аддзяляючы
сонца
неба ад
зямлі
ўсё на момант
прыціхла
і зямля
затрымалася
здаецца
зрабілі фота
прыродзе
і яна
нерухома
стаіць
праз хвіліну
як сумна
як страшна
бачыць
вачамі
яснымі
цёмную
навальніцу.

Але яна
зусім не страшная
яна вясёлая
свеціцца
маланкай
агнямі
па вадзе
скача доўгі
ад неба
дождж.

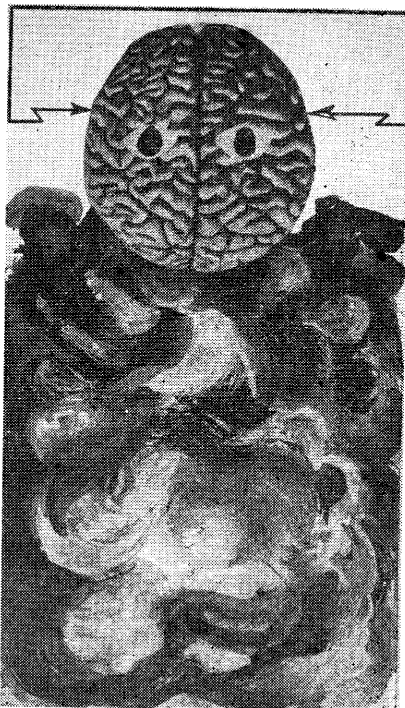

Стаю і любуюся
гэткім надвор'ем
і сумна
і весела мне
а потым
сядаю
папера
аловак
і сэрца не б'е
і грому не чую
не чую нічога
не боязна мне
бо словы — маланкі
кладу на паперу.

І думаю
вечар
навокал
так цёмна
ды не
памаленьку
уніз
разлазяцца
тыя
з неба
цяжкія
звяры
знікаюць
за небасхілам
сонца
вясёлае
распусціла
косы
сваё
па ўсёй
зямлі.

Як добра
жыць
у буру.

Мар'я Семянюк

СЛЕД

Над морам
на пяску нарэзы —
ялінкаваты чайкі след:
Строгі радок,
як антытэза
у бесхрыбетны трыялет.
З дзюнаў
навеяла шыпшыны,
пранізывае халадок.
А я хачу узор птушыны
жыўцом паставіць
ў свой радок.

ЮРКА ЗУБРЫЦКІ

УСПАМІН

Хворая маці. Калі чуў ад каго гэтыя словы, бачыў туманны дзень, такі шэры і туманны. Дзень без сэнсу, напоўнены сумам і болем. Або пусты крык рэхам разыходзіцца! І калі чалавек, які, расказваючы яму пра хваробу маці, плакаў — ён не знаходзіў месца.

Маці хворая! Яе завезлі ў шпіталь, укладавілі. Дазволілі наведваць яе ад адзінаццатай да першай гадзіны дня штонядзелі. Да яе смерці ў зялёную Сёмуху.

Сакрат Яновіч

СЯЛЯНАМ ПАД РАЗВАГУ

Апусцелыя палі і пах антонавак на панадворку напамінаюць аб залатой восені. Час тады падумаць пра тое, чым найвыгадней, найкарысней было б заняцца ў наступным годзе.

А можа, напрыклад, агароднінай?

Звярнаемся да *Мечыслава Яновіча*, які з'яўляецца намеснікам старшыні *агароднінна-пчалінай спулдзельні «Вітаміна»* ў Беластоку.

— Спулдзельня наша, — інфармуе сябра Яновіч, — існуе ад першых год пасля вызвалення, але болей актыўная яе дзейнасць пачалася пасля рэарганізацыі ў 1956 годзе. Цяпер яна аб'ядноўвае амаль чатыры тысячы членаў, якія прадукуюць агародніну вартасцю ў амаль чатыры мільёны злотых.

— Што вы гарантуеце сялянам у замен за агародніну?

— Гарантуем мы ўласцівае і дакладна праверанае насенне, саджанцы фруктаў і ягад, неабходныя прылады і абсталяванні да працы на плантацыі агародніны, у садзе і на пасеках. Гарантуем прыём тавару ў колькасцях, акрэсленых кантрактацыйнай, найчасцей шматгадовай умовай, за які плоцім пастаянную цану, пераважна вышэйшую ад кірмашовай. Для прыкладу, на трускалках гэтая розніца дасягае двух-трох злотых, што на тоне дае селяніну дадаткова ад двух да трох тысяч злотых. Гэтых грошай, мяркую, поўнасцю хопіць на пакупку мінеральных угнаенняў і на іншыя ўласныя кошты для догляду трускалак.

— Калі вы ўжо ўспомнілі пра трускалкі, дык скажыце, ці ў далейшым ваша спулдзельня зацікаўлена ў тым, каб пашыраць плошчу плантацыі гэтай смачнай ягады?

— Як найбольш. У вырошчванні трускалак «Вітаміна» бачыць сваю будучыню, а сяляне, асабліва тыя, у якіх шмат дзяцей школьнага ўзросту, могуць забяспечыць сабе крыніцу пастаяннага прыбытку. Трускалка патрабуе шмат ручной працы, але яе паспяхова могуць выконваць менавіта дзеці, асабліва ў час збору ягад. За кантрактаваную трускалку плоцім мы, у залежнасці ад якасці — ад 9,50 зл да 13,50 зл. Ніякая іншая сельскагаспадарчая культура не дае вышэйшага прыбытку з такой жа самай плошчы. У гэтым годзе купілі мы ад сваіх плантатараў амаль 2 тысячы тон гэтых смачных ягад. Каб не беластоцкая трускалка, гандлёвая цэнтрала «Гортэкс» наўрад ці мела б з чым паказацца на рынку. Найбольш гаспадароў займаецца трускалкамі ў наваколлі Беластока, асабліва ў вёсках: Кухароўка, Рафалоўка, Заблудаў, Багданкі, Баранкі, Злотнікі, Невадніца, Юхновец; разводзяць іх ў Рыбалах і Плёсках; на Сакольшчыне — у наваколлі Янова. Хацелася б нам заахвоціць да яе вырошчвання і іншых сялян. Яшчэ не позна. Плантацыю трускалак можна закладаць да позняй восені, хаця чым раней, тым лепш.

— А апрача трускалак што вы прапануеце сялянам?

— Напрыклад, маліны, саджанцы якіх у гэтым годзе раздаем бясплатна. Заахвочваем таксама да пасадкі чорных парэчак.

— А капуста і гуркі?

— Чаму ж не. Капусту ахвотна разводзяць у нас у наваколлі Дабжынева. Адтуль дастаем мы яе ўжо заквашаную ў бочках. Гуркамі затое займаюцца ў Канавалах, Слівове, Крушэве, Ізбішчах і Дэнісках.

— Дагэтуль найчасцей адзначалі вы мясцовасці Беластоцкага павету. А што на Сакольшчыне?

— Будучыню Сакольскага павету мы бачым у садаводстве. Там ужо ёсць дасканалыя прыклады буйнага садаводства. Едучы па дарозе з Саколкі ў Кузніцу, вы ўбачыце амаль дваццацігектаравы сад *селяніна інжынера Яна Барташэвіча*, сад агароджаны, дасканала дагледжаны, а яго ўласнік ўтрымоўвае пастаянныя кантакты з інстытутам садаводства ў Скерневіцах. Мы асабліва зацікаўлены ў развіцці зімовых сартоў яблык.

— У садаводстве здараюцца часам «няшчасці» ад лішняга ўраджаю...

— Разумею пра што вы. Тавар добрай якасці, як я ўжо гаварыў, мы забяром ад сваіх плантатараў поўнасцю і па цэнах, устаноўленых ва ўмове. Ды не гэтага баяцца сяляне. Іх перш за ўсё палохае штосьці такое, як памятная зіма «тысячагоддзя» і галодныя зайцы, перад якімі яшчэ ніхто не знайшоў паспяховай аховы.

— У назве вашай спулдзельні ёсць таксама слова «пчаліная».

— У галіне пчалярства вялікімі дасягненнямі мы пахваліцца не можам, але і тут маем мы сваіх вядомых любіцеляў. Вось такі Мар'ян Жукоўскі і Васіль Шэўчык з Беластока або Ніна Леанчук з Грабаўка. Займаюцца пчалярствам у Бялявічах, Гарадку, Крынках, Сідры, у Саколцы і Янове, мы ад іх купляем мёд і воск, а прадаем ім цукар, шмат танней чым у крамах.

— Да чаго яшчэ вы б заахвоцілі сялян на будучы год?

— Добры прыбытак дае вырошчванне пячарак. Аднак да гэтага трэба ўмелых рук, шмат ведаў і цярплівасці, а акрамя таго — высокай якасці конскага гною. Ахвотна закантрактавалі б мы малавядомую агародніну, вось такую скарцаньеру, кабачкі, зялёны гарошак, крухкі салат, бракулы.

— Хто можа быць членам вашай спулдзельні?

— Кожны селянін, які абавяжацца вырошчваць штоколеч з таго, чым мы займаемся. Мы сваім членам ахвотна раім, што і як трэба рабіць. У кожны чацвер ад 9 да 1 гадзіны дня прафесіянальныя парады дае бясплатна наш спецыяліст *у краме* ля вуліцы Пенкна ў Беластоку. Калі ласка, карыстайцеся.

В. Рудчык

КАЛІ ШКОЛА ПРАЦУЕ...

Сёлета старэнькі драўляны будынак пачатковай школы ў Нарве прайшоў капітальны рамонт. У класах светла, чыста, блішчаць маляваныя падлогі, элегантныя, пакрытыя лакам драўляныя панелі здобяць паўтрэць сценаў. Школьнікі і настаўнікі асцярожна ступаюць па засланых газетамі падлогах, баючыся хоць бы рысачкай пашкодзіць люстраную гладзь фарбы.

Размаўляю з Янам Іванюком — дырэктарам школы, які тут, у Нарве, вучыць з 1959 года і ад 1961 года нязменна кіруе школай. Працуе ў ёй 9 настаўнікаў і вучацца ў васьмі класах 242 вучні.

— Ці не адчувае сябе школа забытай у гэтым трохі сонным мястэчку? — звяртаюся да дырэктара Я. Іванюка.

— Соннае? — здзіўляецца дырэктар. — Невялікае — гэта праўда, але не соннае, бо і яго надта ж маляўнічае палажэнне, і добрыя шасейныя дарогі, што злучаюць Нарву з Гайнаўкай, Бельскам і Беластокам, а таксама бездакорнай чысціні вада ў рацэ — абяцаюць мястэчку цікавую будучыню, калі не прамысловую, то напэўна цэнтра адпачынку. І пра школу ў нас не забываюцца. Праўда, пахадзіць і пакалапаціцца трэба. Але вось грамадская рада апошнім часам рамантуе школьны ганак і пракладвае ля школы тратуар, дае сродкі на ўнутраны абсталюнак. ПОМ пару год таму назад дапамог пабудаваць школьны стадыён — навазіў звыш 500 кубічных метраў жвіру і выканаў усе спартыўныя абсталяванні, зрабіў таксама рамонт школьнай кухні і аднавіў некалькі дзесяткаў вучнёўскіх столікаў. У апошні час пазычае школе свой аўтобус. Вясной вучні восьмага класа ездзілі на экскурсію на керамічны камбінат у Ляўкова. Гэта быў урок хіміі на заводзе. У пачатку лета 35 чалавек з класаў V—VIII ездзіла на экскурсію ў Варшаву. Прабылі там 2 дні, наведалі музеі, аэрапорт, парк у Лазенках, стадыён, заапарк, пабывалі на Павонзках, праехаліся суднам па Вісле. Экскурсія была і прыемная, і павучальная.

— А як супрацоўнічаеце з бацькоўскім камітэтам?

— Мы, настаўнікі, на наш бацькоўскі камітэт не наракаем. Раней мы разам з актывістамі з бацькоўскага камітэта праводзілі спецыяльныя дзяжурствы і нагляд за школьнай моладдзю ў пасляабедні час і вечарамі. Заглядалі час ад часу ў кіно, святліцу, сталовую, праверaлі, ці часам нашыя вучні не знаходзяцца там, дзе ім быць не палажана. Наведвалі дамы тых школьнікаў, якія маюць нездавальняючыя вынікі ў вучобе або неадпаведна вядуць сябе ў школе. Гэтыя дзяжурствы далі добрыя вынікі. Цяпер у нас няма якіх-небудзь большых выхаваўчых праблем. Бацькі ўзяліся дапамагчы школе ў забеспячэнні дзяцей цёплай ежай. У мінулым годзе 170 вучняў штодзень атрымоўвала порцыю свежага, гарачага, высокакаларыйнага супу. Аплата невялікая — усяго 40 злотых у месяц. Бацькі арганізавалі прывоз супу са сталовай, яго выдачу і г.д. У бягучым годзе таксама зоймемся разам з бацькамі гэтай справай.

— Як настаўнікі арганізуюць сваё прафесіянальнае жыццё?

— Вы добра трапілі — наша школа з'яўляецца ачагом настаўніцкай прафарганізацыі з навакольных школ. Мне ж належыць гонар быць старшынёй нашай прафарганізацыі. Клапоцімся мы перш за ўсё пра належны ўзровень нашых метадычных канферэнцый. Імкнемся, каб былі яны і займальныя і карысныя ў павышэнні прафесіянальных уменняў настаўнікаў. У мінулым годзе адна з канферэнцый адбылася ў Беластоку. Мы праслухалі вельмі цікавую лекцыю дацэнта В. Панка на тэму супрацоўніцтва школы з бацькамі вучняў, пазнаёміліся з дасягненнямі вядучай пачатковай школы № 9 у Беластоку, наведалі фабрыку плюшу, пабывалі ў тэатры. Канферэнцыя выдалася нам на славу. У гэтым годзе хочам правесці такую ж, але ўжо ў Варшаве з наведаннем Вялікага тэатра і прысутнасцю на «Падвячорку пры мікрафоне». Ужо ёсць 40 чалавек ахвотных, і думаю, што паездка нам удасца. Прыемна выглядае таксама сужыццё настаўнікаў з нашых ваколіц з тутэйшым асяроддзем. Для прыкладу, на 9 настаўнікаў нашай школы 4 асобы паходзяць з Нарвы, а 5 чалавек, хоць і прыбылі сюды з іншых мясцін, але ўжо задамовіліся тут настала. З працай у нашай школе яны звязваюць і сваю будучыню. Імкнуцца павышаць сваю адукацыю — наша настаўніца беларускай мовы Аля Якубовіч паступіла на завочнае аддзяленне беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта — і ўносяць свой уклад у развіццё рэгіёну.

Мікалай Гайдук

Смажальня рыбы ў Бельску.

Фота Я. Цялушэцкага

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА — АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

ЯНКА ЛУЧЫНА — ЧАСТКА II

Лучына належаў да тых характэрных для XIX ст. пісьменнікаў, якія ў сваёй творчасці карысталіся некалькімі мовамі. Лучына пісаў па-беларуску, па-руску і па-польску. Калі шукаць літаратурна-ідэалагічных аналогій, дык знойдзем іх перш за ўсё паміж Лучынам і Багушэвічам. Калі шукаць іх паміж Лучынам і польскімі пісьменнікамі, дык сярод аўтараў, якія аказалі найбольшы ўплыў на беларускага пісьменніка, быў, несумненна, Сыракомля. Лучына свядома наследаваў Сыракомлю. Усё гэта аднак не азначала, што Лучына толькі паўтараў тое, што было ў літаратуры сказана іншымі. Быў ён арыгінальным паэтам, з уласным светаадчуваннем, уласнай метафорыкай і ўласнай стылістыкай.

Выбар пісьменнікам літаратурнага псеўданіма «Лучына» ў многім выясняе характар яго творчасці. Паэт імкнуўся да таго, каб рассвятляць цемру тагачаснай рэчаіснасці, цемру беларускай вёскі. Ідэйная сімволіка гэтага псеўданіма не можа падлягаць сумненням.

Дэбютаваў Лучына ў 1886 вершам на рускай мове «Не ради славы иль расчёта», які быў апублікаваны з нагоды выхаду ў свет рускай газеты «Минский листок». Ужо ў гэтым вершы выявілася credo паэта, якому застаўся ён верны да канца жыцця. Істота яго выступае ў загалоўку верша. Не славай і не карысцю павінен кіравацца паэт у творчасці. Толькі служба краіне і народу павінна заўсёды натхняць творца. Пасля смерці пісьменніка ў 1910 годзе была апублікавана яго руская аповесць «Верачка». Досыць значныя дасягненні меў Лучына таксама ў галіне польскай творчасці. У 1898 годзе ў Варшаве быў апублікаваны зборнік яго вершаў „Poezje". У гэты зборнік увайшлі „Akwarelki myśliwskie" і „Wiersze różne". Аўтар прадмовы да гэтага зборніка гаворыць аб тым, што Лучына з'яўляецца аўтарам паэм «Гануся», „Wioleta" «Андрый». Цяжка сказаць, наколькі гэта інфармацыя дакладная. Справа ў тым, што да сёння гэтыя творы не знойдзены. Нельга аднак не верыць аўтару прадмовы, які не мог пры жыцці паэта (зборнік выйшаў у 1898, але рыхтаваўся да друку, мабыць, пры жыцці Лучыны) падаваць аб іх непраўдзівыя звесткі.

Нас, зразумела, цікавяць перш за ўсё беларускія творы Лучыны. Творы гэтыя, пісаныя ў розныя перыяды жыцця паэта, не маглі выйсці ў свет пры яго жыцці. Толькі на пачатку XX ст. у 1903 годзе ў Пецярбурзе выйшаў зборнік Лучыны «Вязанка». Некаторыя з даследчыкаў гавораць, што гэты зборнік выйшаў у свет толькі дзякуючы наіўнасці ці невуцтву цэнзара. Справай выдання зборніка займаліся студэнты-беларусы з Пецярбурга. У сувязі з тым, што ў той час ужыванне беларускай мовы ў друку было забаронена, ініцыятары выдання «Вязанкі» паінфармавалі цэнзара, што зборнік гэты складаецца з вершаў на балгарскай мове. Цэнзар, не ведаючы ні балгарскай, ні беларускай мовы, даў дазвол на друк зборніка. Цяжка сказаць, ці ўсё гэта праўда ці легенда. Факт застаецца фактам. Зборнік быў апублікаваны, і беларуская літаратура ўзбагацілася новымі паэтычнымі здабыткамі.

«Вязанка» як бы падрыхтоўвала глебу пад нашаніўскую пару. Праз два гады пасля выхаду ў свет «Вязанкі» распачалася першая руская рэвалюцыя. Захістаўся змурашэлы рускі трон. Міф аб беспамылковасці і высакароднасці рускага цара канчаткова рассыпаўся. Радзіліся новыя ідэі і новыя надзеі. Пачаў дынамічна развівацца нацыянальны рух сярод народаў, уваходзячых у Рускую імперыю. Пад націскам усіх гэтых падзей царскі ўрад быў прымушаны скасаваць пастанову аб забароне ўжывання беларускай мовы ў друку. Дзякуючы гэтаму паявіліся першыя масавыя беларускія газеты «Наша доля» і «Наша ніва». Няма сумненняў, што ў развіцці беларускага руху адыграла істотную ралю «Вязанка» Лучыны.

З раней ужо прадстаўленых біяграфічных фактаў Лучыны вынікае, што значную частку свайго жыцця правёў ён па-за межамі радзімы. Быць можа, што расстанне з Беларуссю ўзмацняла ў душы паэта пачуццё настальгіі і смутку па айчыне. Сляды гэтай настальгіі адчуваюцца ў паэзіі Лучыны. Не магутная прырода Закаўказзя, а толькі задуменны беларускі краявід становіць фон для грамадскіх разважанняў аўтара.

ЯК ПРАЦАВАЦЬ НА ПЯЦЁРКУ

Хроніка пачала натаваць факты ад студзеня 1960 года, калі Генавефа Луцыян стала інструктарам грамадскай святліцы ў Боцьках.

Хроніка пачынаецца гістарычным цяпер запісам: «Моладзь у нас здольная і ахвотная да працы. Таму ад моманту, калі святліцу ўзяла пад апеку інструктар Генавефа Луцыян, ажывілася і святліца, і моладзь...

Пані Генавефа, як чытаем далей, пачала ад таго, што кожнаму дала працу, а ўжо ў жніўні таго ж года на сцэне ў родных Боцьках першы раз выступіў інструментальны калектыў. «Іграў уласны аркестр!» — з радасцю сцвярджае запіс.

З часам інструментальны калектыў разросся і перарадзіўся ў вакальна-інструментальны, далей працуючы пад кіраўніцтвам пані Генавефы, якая сама іграе на многіх інструментах, хоць, як кажа, «аматарска». Важна тут аднак тое, што свае «аматарскія» веды і замілаванне да музыкі і песні патрапіла перадаць калектыву.

Дыяпазон культурных зацікаўленняў і заняткаў людзей, згуртаваных вакол боцькаўскай святліцы, разрастаўся буйна. Уваходзілі ўсё новыя формы працы: дэкламатарская група (бачыла многа дыпломаў за дэкламацыю), заняткі па спорту і фізічнай культуры, уласны драмгурток і гурток любіцеляў тэатра, у якім адбываецца супольны агляд тэлевізійных пастановак у панядзелкі і дыскусія над імі, вялікая група любіцеляў савецкай песні, здабыўшая многа дыпломаў і ўзнагарод у конкурсе, заняткі і экскурсіі па турыстычны, усебаковая праца з дзецьмі, між іншым, дзіцячы тэатр лялек (праекты лялек рабілі самі дзеці), вечары з казкамі, розныя формы сельскагаспадарчых ведаў, праца з жанчынамі і гэтак далей.

Усё змяшчаецца ў боцькаўскім ГОК-у і не толькі адно другому не перашкаджае, а наадварот — адна форма дапамагае другой.

Пашырыўся круг людзей, якія прыходзяць у святліцу і прымаюць удзел у яе працах. Выбірае кожны, што любіць, да чаго мае здольнасці і ахвоту. А іменна так хацела арганізаваць працу ў святліцы пані Генавефа.

Пачалі мы лічыць, колькі людзей можа быць пастаянна звязанымі з клубнымі і светліцовымі заняткамі ў Боцьках. Налічылі іх прыблізна 300 асоб, а калі палічыць усіх, хто прымаў удзел, пойдзе у тысячы. Гэта сведчыць аб размаху і ўплыве боцькаўскага ГОК-у ў асяроддзі. Нямнога засталося ў Боцьках тых, хто б не быў звязаны з нейкай формай працы ГОК-у.

Уплыў гэты не абмяжоўваецца самымі Боцькамі. Вакол ляжаць вёскі, у якія ішла і ідзе Генавефа Луцыян, каб і там памагаць святліцам і вясковаму актыву праводзіць працу. Пастаянную сувязь утрымлівае яна з вёскамі Якубоўскае, Дубна, Андрыянкі. На жаль, не ўсюды праца ідзе добра. Не ўсюды людзі, і нават маладыя, кваліцца да грамадскай дзейнасці. Але як у Боцьках, так і навокал у вёсках Генавефа Луцыян здабыла апінію і прызнанне чалавека адданага і здольнага. Слухаюць яе і вераць ёй. Мае яна з гэтай прычыны вялікую радасць. Усе намаганні і цяжкі труд жыцця не пайшлі дарма, хоць працы і часу свайго аддала вельмі многа. Расказвае, што мае добрых, выпрабаваных памочнікаў, а ў першую чаргу з гуртка ЗМВ. Гэта: Ірэна Лукашэвіч, Ян Длужэўскі, Казімера Главацкая, Яніна Луцыян — дачка. Раскруцілася праца з гуртком вясковых гаспадынь і не найгорш падтрымлівае культурную працу мясцовы ГРН.

А вынік такі, што ў павеце Боцькі не маюць роўнага сабе саперніка ў штогадовым спаборніцтве на найлепшы клуб. У ваяводстве за 1971 год занялі другое месца.

У клубе «Рух» пры ГОК-у бачу шырокі выбар розных газет і часопісаў, многа каляровых савецкіх часопісаў. У хроніцы знаходжу выразкі інфармацый і фотарэпартажаў з «Нівы». Добра ўспамінаюць тут «Лявоніху», а цяпер стараюцца арганізаваць у Боцьках канцэрт бельскага беларускага хору.

Такая ўсебаковасць і размах у працы Генавефы Луцыян і яе людзей вынеслі на вяршыню заслужанай славы боцькаўскі ГОК. Людзі тутэйшыя маюць шырока адкрытыя вочы на ўсё, што кругом дзеецца. Гэта людзі сучасныя і працуюць па-сучаснаму.

Вера Лейчук

ФАЛЬКЛОР

БЫТАВАЯ

КО-ЗА-ЧЭ, КО-ЗА-ЧЭ, ЧО-ГО ЗА-ЖУ-РЫВ-СЯ?
ЧЫ ВО-ЛЫ ПРЫ-СТА-ЛЫ, ЧЫ З ДО-РО-ГЫ ЗБЫВ-СЯ?

Козачэ, козачэ, чого зажурывся?
Чы волы прысталы, чы з дорогы збывся?
Чы волы прысталы, чы з дорогы збывся?
— Того зажурывся — быз долы вродывся
Ой, піду я в поле шукать собі долі.
Нэ знайшов ён долі — знайшов быстру рычку.
— Пійду й утоплюся, колі ныма долі.
Пійду й утоплюся, колі ныма долі.
Пійшов топытыся — ныма піпа дома:
— Чы твоё ньшчасте, чы моя ныдоля?
Чы твоё ньшчасте, чы моя ныдоля?

Ад Івана Ляшчынскага, 1906 года нараджэння, вёска Чарэмха, Гайнаўскі павет, запісаў 17 мая 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук.

СПУЛДЗЕЛЬЧАЯ ДАПАМОГА

Разнастайную дапамогу ў часе гарачых палявых работ арганізавалі гаспадарам ГС-ы і ПЗГС-ы. Былі арганізаваны дыжурствы ў складах з запаснымі часцямі да сельгасмашын, часцей давозіліся тавары ў вясковыя крамы.

Адной з форм дапамогі была арганізацыя дзяцінцаў і т. зв. пунктаў апекі. Агулам у ваяводстве арганізавана 40 дзяцінцаў, з якіх скарысталася амаль тысяча дзяцей. Апрача таго, спулдзельчасць была суарганізатарам іншых 113 дзяцінцаў з 2700 дзяцьмі. Апрача таго, арганізаваны 54 пункты апекі над дзяцьмі.

Найбольш актыўна ў гэтую акцыю ўключыліся такія паветы, як Высокае Мазавецкае, Монькі, і Беластоцкі ПЗГС. Тут арганізавана найбольш і дзяцінцаў, і пунктаў апекі. Аднак зусім кепска выглядала справа ў такіх ПЗГС-ах, як Саколка і Бельск Падляшскі, дзе не было арганізавана ніводнага дзяцінца. Гайнаўскі ПЗГС арганізаваў усяго 2 дзяцінцы. Як на патрэбы вёсак гэтых адстаючых паветаў, гэта вельмі мала.

(ак)

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

КАСТУСЬ БРЫСЮК

Ужо сем гадоў Кастусь Брысюк з Войнаўкі Гайнаўскага павету з'яўляецца белавежскім лавецкім стражнікам. Любіць і шануе ён сваю прафесію. Любіць лес і добра сцеражэ лясную звярыну. Асабліва многа працы мае ён узімку, калі неабходна падкормка дзічыны. У гэтую пару года, як вядома, актывізуюцца таксама браканьеры. Аднаму стражніку нялёгка даводзіцца змагацца з імі. Добра, што ў гэтай барацьбе дапамагаюць Кастусю Брысюку гарцэры.

У абходзе яго адбываюцца таксама паляванні ў строга акрэсленым часе і на акрэсленую звярыну. Члены белавежскага паляўнічага гуртка палююць тут часцей на дзікаў, цецерукоў, сарнаў, качак і іншую дзічыну. Вынікі такіх паляванняў маюць сваё адлюстраванне ў прыватных калекцыях Кастуся Брысюка. Сабралася ў яго шмат іклаў і шкур дзікаў, рогаў аленяў, шкур сарнаў і г. д.

— Зброю мелі мой дзед і бацька, — гаворыць Кастусь Брысюк. — Былі яны добрымі паляўнічымі. Таму і мая прафесія зусім не выпадковая. Мой абход даволі вялікі. Ахоплівае ён Елянскі, Дабраводскі і Палічнаўскі лясы. Працы многа, але неяк не адчуваю ніякай стомы. Мо гэта таму, што люблю лес, яго прываблівае харaство ў кожную пару года... Апрача палявання люблю ездзіць на рыбалку.

Варта адзначыць, што Кастусь Брысюк гэта таксама добры гаспадар. Вядзе ён дзевяцігектаравую гаспадарку. Гадуе перш за ўсё кароў і свіней. Атрымлівае таксама высокія ўраджаі бульбы. Амаль штогод прадае ён дзяржаве па 10—12 адкормленых вепрукоў. За свае поспехі ў галіне сельскай гаспадаркі Кастусь Брысюк у 1969 годзе быў узнагароджаны Сярэбраным крыжам заслугі.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкі

НАДЗЕЯ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

Сяло Сасіны ляжыць на ўскраіне Бельскага павету. Найбліжэйшым культурна-асветным цэнтрам з'яўляюцца Мілейчыцы, але гэта ўжо ў Сямяціцкім павеце, а ў сваім павеце — Боцькі. Адміністрацыйна Сасіны належаць пакуль што да ГРН Снежкі, а ад новага года, згодна з рэформай адміністрацыйнага падзелу, будуць належаць да боцькаўскай гміны.

Гледзячы на карту павету, можна падумаць, што жывуць тут людзі, забытыя ўладамі і сучаснасцю. Аднак думкі такія змяняюцца, калі набліжаешся сюды. Першае — гэта дарогі, якія, яшчэ нядаўна выбоістыя і забалочаныя, сталі роўнымі жвіроўкамі, па якіх машынай коцішся, быццам па асфальце. Ужо тут відаць праца мясцовых гаспадароў, што будавалі гэтыя дарогі, і дапамога ўлад.

У Сасінах ужо некалькі год працуе гурток сельскагаспадарчай падрыхтоўкі (ПР). Яго члены ўжо заканчваюць трэці курс, пасля чаго атрымаюць дыпломы паўнакваліфікаваных гаспадароў. У ПР-ы ўсяго дзевяць асоб. Тут старэйшыя і моладзь, і што цікавае — большасць жанчын, а сярод іх Зіна Вашчук, маладзенькая дзяўчына, якой даверана старшынстваваць у мясцовым гуртку ЗМВ.

Зіна Вашчук гаспадарыць разам з бацькамі на 9-гектаравай гаспадарцы. Нядаўна атрымалі калоніі, дагэтуль была ў Сасінах церасплосіца. У Зіны ёсць брат, які таксама працуе на гаспадарцы з бацькамі і якога Зіна таксама загітавала, каб вучыўся ў ПР-ы.

Калі так гутарым на панадворку з Зінай Вашчук, стараюся задаць ёй можа і клапатлівае, але адназначнае пытанне: што, уласна кажучы, дае ёй ПР?

Дзяўчына пазірае на свае хлявы, нешта хвалюецца:

— Многа я там не зрабіла, але разам з братам выразалі акно ў хлявах, каб даць святло жывёле, праветрывальнік зрабілі, вяла я і вяду доследныя ўчасткі з ячменем і пшаніцай, брала «цялічкі»...

Пазіраю і я на хлявы драўляныя, саломаю крытыя, якія не выглядаюць пасучаснаму, але над саламянай страхой ужо відаць праветрывальнік — сімвал сучаснасці.

Зіна Вашчук

— Ад чагосьці трэба ж пачынаць, — уздыхаючы, гаворыць Зіна.

Павятовае праўленне сельгасгуртокоў арганізавала для ўдзельнікаў ПР-аў экскурсію. Былі ў Кабыліне. Бачылі многа, а перш за ўсё наведалі гаспадарку, у якой узорна вядзецца гадоўля малочнага быдла. Спадабалася гэта ўсім, а перш за ўсё Зіне. У іх жа гаспадарка 3,5 гектара лугоў і сенажацяў, і таксама можна было б развіць жывёлагадоўлю. Але яна не самастойны гаспадар. Многа мусіць слухаць бацькоў, якія, хаця і прыхільныя, але не заўсёды даваюць маладым. Хаця б і з гэтым праветрывальнікам. Бацька ніяк не хацеў, каб Зіна яго рабіла, але зрабілі, паставілі, і бацька больш не пратэставаў.

Зіна Вашчук любіць вёску і гаспадарку. Гаворыць, што пасля заканчэння ПР-у хацела б вучыцца ў сельскагаспадарчым тэхнікуме, а пасля — з дыпломам тэхніка-гаспадара вярнуцца на вёску, на гаспадарку.

Калі ўжо ў прысутнасці маткі гавару пра тое, што Зіна напэўна ахвотна ў будучыні пераняла б на сябе гаспадарку, спакойна ўсміхаюцца абедзве.

— Гэта яно так, але ж яна дзяўчына... а ў нас і гаспадар дарастае — сын.

— Усё роўна, як там будзе, але сельскагаспадарчыя веды прыдадуцца ў кожнай вёсцы і кожнай гаспадарцы, — гаворыць рашуча Зіна.

Сасінскі гурток ЗМВ налічвае 11 членаў. Зараз тут будуецца святліца. Жыхары вёскі купілі недзе дом і паставілі яго тут, каб мець месца на сходы, а моладзь — каб пагуляць. Пакуль што не маюць канкрэтных планаў культурнай дзейнасці. Не ведаюць, што тут у святліцы будзе — клуб «Руху» ці гаспада. Справа напэўна будзе вырашана ў хуткім часе.

У пішучага застаецца аптымістычнае ўражанне, што нават у такіх, здавалася б, закінутых вёсках расце пакаленне — надзея сельскай гаспадаркі.

А. Карпюк
Фота аўтара

Карэспандэнцыя з Гродна

Вартавы зялёнага дзіва

Я вырашыў наведаць лесніка Бялоцкага. Мінуў вёску Шынкоўцы. Праехаў некалькі кіламетраў лесам, і вось сярод зялёнай пушчы драўляны дом з высокім дахам, побач хлеўчык, садок, у агародзе пасека. А кругом цудоўны лес.

А вось і сам Бялоцкі, Уладзімір Якаўлевіч. Сярэдняга росту, у ватніку, кірзавых ботах. Знешне спакойны. З-пад кусцістых броваў удумлівы прыжмур блакітнаватых вачэй, усміхаецца асмалены сонцам і прадублены ветрамі адкрыты твар.

... Дзяцінства Уладзіміра было цяжкім. Бацьку забралі на імперыялістычную вайну, вярнуўся калекай. Прыйшлося пакінуць школу і, зацягнуўшы рэмень, зарабляць на кавалак хлеба. Працаваў батраком у лесніка. З раніцы да вечара пілаваў і калоў дровы. А заробкі былі курам на смех.

— Уздыхнулі толькі ў 1939 годзе, — успамінае Бялоцкі. — Вось тады мне і ўручылі ключы ад гэтай леснічоўкі. Першыя зборы шышак сасны, елкі, першыя пасадкі лесу... — Ён крыху памаўчаў, нібы ўспамінаючы нешта важнае і толькі яму аднаму вядомае, а тады сказаў: — Некаторыя леснікі кажуць, што наша праца няўдзячная — не бачыш плёнаў сваёй працы. Вось у агранома, напрыклад: год працаваў — атрымлівай каравай. А я так скажу: зразумела, з слабенькай сцяблінкі вырасціць дрэва — нялёгкая справа. Тут патрэбны дзесяцігоддзі. Але калі з маладосці палюбіш лес, дык абавязкова ўбачыш і ты свае плёны. Мой першы лес ужо вунь які! — І Бялоцкі запрапанаваў паглядзець яго.

Неўзабаве ўехалі ў лес. Ён яшчэ не зусім спелы, але сосны і елкі, быццам салдаты — высокія, зграбныя. Квартал чысты, светлы. І толькі па роўных радах здагадваешся, што дзіва тутэйшае — рукатворнае.

— Вось гэта і ёсць мой першы лес, — з гонарам кажа Уладзімір Якаўлевіч.

Бялоцкі падыходзіць то да аднаго, то да другога дрэва, гладзіць агрубелымі, спрацаванымі рукамі шурпатую кару. А мне здаецца, што ён вітаецца са сваімі добрымі сябрамі, цешыцца спатканню.

— Калі пасадзілі гэты ўчастак, — успамінае ляснік, — пачалася Вялікая Айчынная вайна...

Цяжкі гэта быў час. Фашысты пачалі драпежна высякаць дрэвы. У лесе паявіліся розныя банды і пераапранутыя ў палонных шпіцы. Жыць у леснічоўцы стала немагчыма. Бялоцкага не раз хапаюць гестапаўцы, і толькі выпадкова яму ўдаецца пазбегчы смерці. Ён вырашыў уцячы з лесу. Ужо перавёз у Шынкоўцы жонку з дзецьмі. А пасля... адбылася сустрэча з чырвонымі партызанамі. Яны параілі яму застацца для сувязі.

Бялоцкі выкапаў патаемную яму, назапасіў зброі і хаваўся ў яме ад фашысцкага вока, часамі адзін, часамі з братам. Аб падыходзе да леснічоўкі людзей уначы паведамляў сабака. Па яго брэху Бялоцкі навучыўся адрозніваць, хто паяўляўся: свае ці чужыя, адпаведна з гэтым і дзейнічаў. Не раз быў ён правадніком партызанаў, ведаў іх лагер, перадаваў інфармацыю.

А пасля вайны Бялоцкі ізноў у сваёй стыхіі. Абход вялікі, больш 700 гектараў. Работы шмат. Лес быў захламлены, пакалечаны. Трэба садзіць новы, а дзе ўзяць саджанцы? Першы ў лясхозе Бялоцкі завёў гадавальнік. У год высаджваў дзесяткі гектараў лесу. Усё рабілася ўручную, а рабочых рук не хапала. Тады ляснік ішоў да сваіх актывістаў, аднавяскоўцаў, звяртаўся да калгасаў, і агульнымі намаганнямі вырашалі дзяржаўную справу аховы і аднаўлення роднай прыроды. Для Уладзіміра Якаўлевіча прырода — не палац, а майстэрня. І менавіта ён у ёй тварэц, мічурынец.

Неяк даведаўся, што ў старынным урочышчы пад Васілішкамі дажываюць некалькі экземпляраў чырвонага дуба. Выратаваць і размножыць — вырашыў ён. Гэта ж рэдкія экзоты, даўгавечныя і непатрабавальныя. Бялоцкі арганізаваў збор жалудоў, завёў гадавальнік, і цяпер чырвоны дуб не толькі выратаван, але атрымаў пастаянную прапіску на лясных дзялянках, у бліжэйшых гарадах і вёсках.

— Лес — наша багацце, — гаворыць Уладзімір Якаўлевіч. — Няма лесу, няма і жыцця... Яго трэба берагчы.

Любоў да зялёнага сябра Уладзімір Якаўлевіч прывіў і сваім дзецям. Усе яны дапамагаюць у яго нялёгкай справе, асабліва ў ахове фауны. Неяк на прасецы дачка Лена падабрала двух чуць жывых белачак. Прынесла дахаты і падлажыла кошцы з кацянятамі. Тыя прынялі незнаёмцаў, пасябравалі і забаўна гулялі іх пушыстымі хвосцікамі. Сям'я выхадзіла таксама казулю. Традыцыяй стала тут адзначаць сямейныя ўрачыстасці пасадкамі ўлюбёных дрэваў. Так каля леснічоўкі паявілася алея ліп.

Абход Бялоцкага ўжо больш дваццаці год носіць званне выдатнага, а яго гаспадару прысуджана высокае званне ўдарніка камуністычнай працы.

— Цяпер працаваць лягчэй, — заўважае Уладзімір Якаўлевіч у размове. — Прыходзіць разумная тэхніка: лесапасадачныя машыны, трылёвачныя трактары, бензапілы. Прымяняем прагрэсіўныя метады пасадкі — сасны з бярозай. Гэта і ад пажару добра, і ад караеда, і менш становіцца карнявых захворванняў. І ўраджаі растуць.

У Бялоцкага захапляючыя планы на дзевятую пяцігодку. Трэба будзе пасадзіць вялікія плошчы мешаных лясоў, дзе-нідзе высячы лес, трэба збіраць плёны лесу і пастаўляць сыравіну для вытворчасці вітамінай хвойнай мукі. Шмат намечана зрабіць да 50-годдзя СССР. І верыцца, што ўсё намечанае будзе зроблена.

... Мы крочым па лесе. Раптам спераду засвяцілася цудоўная палянка. На ёй маладыя пасадкі, стройныя, дагледжаныя.

— Гэта наш юбілейны гай з чырвонага дуба, — з гонарам кажа Уладзімір Якаўлевіч. — садзілі школьнікі, у памяць стагоддзя з дня нараджэння У. І. Леніна. Пройдзе час, і сто дубкоў пераўтворацца ў зялёных веліканаў.

Зразумела, каб вырасціць дуброву, бадай, аднаго жыцця мала, а Бялоцкаму ж ужо пад шэсцьдзесят. Аднак ужо тым цікавы гэты чалавек, што ўмее насціць у сябе высокія пачуцці. Нездарма на грудзях яго блішчыць значок «За 20-гадовую беззаганную службу ў дзяржаўнай ляснай ахове».

А. Касенка

Яны здаюць экзамен на званне вучонага агранома. На здымку: група студэнтаў Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута вяртаецца ў інтэрнат пасля здачы чарговага экзамена.

Фота Я. Краўчанкі

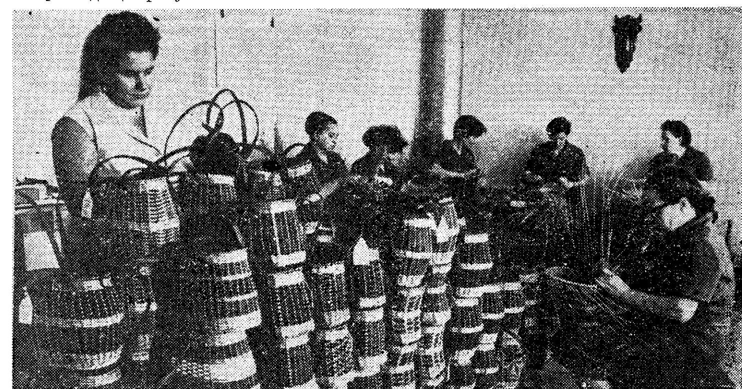

Гродзенская фабрыка мастацкіх вырабаў — прадпрыемства высокай культуры працы — выпускае вялікі асартымент прадукцыі. У яго ўваходзяць тавары шырокага спажывання: з тканін, інкрустацыі, дрэва і металу і розныя сувеніры, якія карыстаюцца вялікім попытам сярод насельніцтва вобласці і за яе межамі. На здымку: у цаху пляцення дамскіх кошыкаў з лазы.

Куток гаспадыні

Што рабіць, каб добра зварыць

З РЫБНАГА ФІЛЕ

Мы ўжо не раз пісалі, што мяса з рыбы — гэта адзін з найбольш каштоўных прадуктаў. Бялок, фосфар, ёд, вітаміны — усё тое, што найбольш каштоўнае для нашага здароўя, ёсць у рыбе. Дык варта аб ёй пісаць і часта і многа. Сёння падаем некалькі рэцэптаў на выкарыстанне рыбнага філе.

МАРОЖАНАЕ ФІЛЕ З ПЯЧАРКАМІ

На 3/4 кг рыбнага філе трэба ўзяць 20 дэкаў пячарак, адну цыбуліну, соль, перац, лыжку тлушчу, шклянку смятаны, чайную лыжачку мукі, зялёную пятрушку.

Цыбулю нарэзаць кружкамі, пячаркі абабраць, памыць, нарэзаць. Каструльку змазаць тлушчам, палажыць у яе цыбулю, на яе нарэзанае скрылямі філе, пасыпаць соллю і перцам, а пасля пластом пячарак і зноў пасаліць і пасыпаць перцам. Усё заліць смятанай, размешанай з мукой, і ўставіць у гарачую духоўку на паўгадзіны, альбо тушыць столькі ж часу на пліце. Падаваць страву, пасыпаўшы пятрушкай, з вараным рысам альбо бульбяным пюрэ і салатам.

РЫБНАЕ РАГУ

На паўкілаграма марожанага філе ўзяць адну вялікую цыбуліну, адзін зубок часнаку, два струкі папрыкі, лыжку масла ці маргарыну, дзве лыжкі алею, лыжку таматнага канцэнтрату, чайную лыжачку прыправы «маггі», соль, перац, паўшклянкі чырвонага віна.

На вялікай патэльні разагрэць алей. Улажыць у яго дробненька нарэзаную цыбулю і пасечаны часнок, а таксама нарэзаную кружкамі папрыку. Усё разам тушыць тры мінуты. Філе парэзаць на кавалкі, палажыць яго ў цыбулю з часнаком і хутка падсмажыць, каб зусім размарозілася. Пасля гэтага дадаць таматны канцэнтрат і астатнія прыправы, уліць віно (неабавязкова) і тушыць пад крышкай 10 мінут. Калі хто яшчэ любіць, можна заліць рыбу смятанай. Падаваць страву з макаронам альбо рысам, вымяшаным з зялёным гарошкам і свежым маслам.

ЗАПЯКАНКА З РЫБНАГА ФІЛЕ

На 3/4 кг марожанага філе (усё роўна з якой рыбы), бярэм 3 даволі вялікія цыбуліны, соль, перац, некалькі галінак зялёнай пятрушкі, шклянку густой смятаны і тлушч (1 лыжку).

Патэльню добра змазаць тлушчам. На яе палажыць філе, нарэзанае скрылямі, пасаліць, пасыпаць перцам і нарэзанай цыбуляй. Калі хто будзе рабіць запяканку ў каструлі, дык можа палажыць наверх другі такі ж пласт рыбы і цыбулі. Запяканку заліваем смятанай і ўстаўляем у гарачую духоўку на 20—25 мінут, альбо тушым на даволі вялікім агні пад крышкай. Калі атрымаецца замнога соусу, адкрыць каструльку і інтэнсіўна варыць, каб выпарылася лішняя вада. Як зварыцца, пасыпаць зялёнай пятрушкай. Падаваць страву з рысам і зялёным салатам.

Гаспадыня

І. ПАМОЧНІК РЭЗІДЭНТА

Гадзіннік на кірхе прабіў дванаццаць. Поўнач... Сяргей не лічыў удараў. Ён выбег з завулка на плошчу Гіндэнбургплац. Плошча здавалася бяскрайняй. Залітая дымным ззяннем месяца брусчатка свяцілася, быццам затуманенае возера...

Ззаду нарастаў гул натоўпу. Цяжэў, драбіўся тупат ног...

На ліхтарным слупе вісеў труп нямецкага салдата з плакатам на грудзях: «Дэзерцір!»

Усяго секунду стаяў Сяргей у збянтэжанні, але ногі паспелі наліцца чыгуннай стомленасцю. Ступні гарэлі, кожны крок даваўся з цяжкасцю.

...Усё бліжэй тупат каваных ботаў, чутны ўжо рэзкія крыкі. Пісталет у руцэ становіцца ўсё цяжэйшым...

Колькі разоў уходзіў!... Ён паслізнуўся, ледзь не пацягнулася са зласлівай цемры ледзяная рука, схапіла за каўнер, злосна страснула. Не, нельга думаць аб тым, што здарыцца з ім, калі ён упадзе. Трэба супакоіць гэты сум, які так уладарна ўзнімаецца ў ім... Пабег зігзагамі, у тры прыжкі пад кулямі перасек мастаўню. Трэба было хутчэй схавацца за вуглом кабарэ... Там руіны. Дабегчы б...

Ледзь ён забег за кабарэ, як убачыў уперадзе, на асветленым месяцам баку завулка, у пятнаццаці кроках ад сябе, тры цёмныя фігуры. На грудзях свецяцца бляхі фельджандараў.

Сяргей выстраліў на хаду ў белы пад каскай твар. Салдат упаў, перабіраючы нагамі. Другі адскочыў да сцяны дома. Зноў націснуў Сяргей на спускавы кручок. Немец адразу абмяк, выпусціўшы карабін, пачаў спаўзаць па сцяне, чапляючыся за яе скрючанымі пальцамі...

Трэці, з нашыўкамі унтэр-афіцэра, бліснуўшы акулярамі з-пад каскі, ускінуў аўтамат. Успышка, струмень гарачага паветра абпаліў левую шчаку Сяргея.

Адзін патрон! Застаўся адзін патрон!... Сяргей выстраліў ва ўпор. Але сам не ўтрымаўся на нагах. Падаючы, працягнуў руку да аўтамата, затым тут жа рвануў «вальтэр» з кабуры унтэр-афіцэра і, лежачы за немцам, выпусціў з аўтамата доўгую чаргу па натоўпу. Натоўп са страшэнным крыкам спаўзаў назад, расцёкся ўздоўж сцен. Сяргей яшчэ раз націснуў на спуск — пачуўся шчаўчок, але... аўтамат не ўздрыгнуў, не забіўся зноў у руках. Прыйшлося адкінуць яго. Ззаду пачуўся шум матора. Сяргей азірнуўся — прама на яго з вузкімі праразямі ў зачахлёных фарах нёсся тупарылы крыты грузавік. Падхапіўшы карабін, што валяўся на каменнях, Сяргей кінуўся да пад'езда. Дзверы аказаліся незамкнутымі. Сяргей пасвяціў ліхтарыкам. Плакат: «Фюрэр дзейнічае!» Трэці паверх. І тут акно забіта. Скрынкі з пяском, бочка з вадою. Яшчэ адзін плакат: «Фюрэр тварыць!» Чацвёрты — апошні паверх. Акно без кратаў, але і без карніза. Дошкі напалавіну сарваны. Са столі звісае драніца, але праломаў няма, няма ніякага пралазу.

Сяргей, знясілены, прытуліўся да сцяны ля акна. Цела скаваў раптоўны прыліў стомленасці... А дзе ж машына? ...Значыцца, яна прайшла міма. Значыцца, дарэмна забег у пад'езд! Ён пралічыўся, трапіў у пастку, у каменны мяшок! А да руін было так блізка — рукою падаць!

Прайшло некалькі мінут. Сяргей сядзеў на прыступках лесвіцы. Зірнуў на сваё парванае, бруднае адзенне, дакрануўся да шчакі, пакратаў левае вуха — мочка адарвана, уздоўж шчакі лёг глыбокі парэз. Пакратаў языком зашчочыну, упэўніўся ў тым, што яна прадзіраўлена. Плячо таксама балела, але косць, здаецца, не закранута.

«Здарова яны мяне размалявалі... Толькі б да раніцы дацягнуць! У апошняй жа радыёграме Цэнтра было сказана, што рашаючы штурм горада назначан на раніцу...»

Часта, вельмі часта задумваўся раней Сяргей над тым, як сустрэне сваю апошнюю гадзіну. І вось гэта гадзіна, мяркуючы па ўсім, прабіла. Ззаду засталіся баі і дыверсіі ў партызанскіх лясах і гэтыя апошнія некалькі месяцаў у чужым варожым горадзе, гэтым глухім каменным лесе. Кожны спушчаны ім пад адхон эшалон прыбаўляў но-

ТРЫБУНА чытачоў

НА АЎТОБУСНЫМ ПРЫПЫНКУ...

У Юшкавым Грудзе Беластоцкага павету зараз вялікі беспарадак. Ёсць тут трохсценная пачакальня. Дах над ёю дзіравы. Пачакальня засмечаная і брудная. Цікава, што гэтага не заўважаюць працаўнікі мясцовага ГРН, які знаходзіцца зараз жа за пачакальняй. Мабыць, яны ўжо да такога беспарадку прызвычаіліся, і выгляд пачакальні не робіць на іх ніякага ўражання. А шкада. Бо не кожны мае такі густ. (ц)

ПАЧАЛІ, АЛЕ КАЛІ СКОНЧАЦЬ?

Каля вёскі Рудуты Бельскага павету на дарозе, якую тут называюць чортавымі варотамі, яшчэ вясною пачалі рамонт. Выкапалі крыху равоў, навезлі крыху пяску і на тым скончылі. Дык мо грамадскім чынам можна было б нешта зрабіць пры дарозе? Не туды трапілі. Тутэйшыя вяскоўцы лепш штодзённа будуць ездзіць па гразі, чым яе ліквідуюць. Ніхто тут не хоча адарвацца ад каробак, якія плятуць без памяці.

П. Дубовіч

Валя Дмітрук з Дубін Гайнаўскага павету. Актывістка БГКТ. Шмат свайго вольнага часу прысвячае грамадскай працы ў асяроддзі.

Фота В. Бура

ХТО АДРАМАНТУЕ

Аднойчы пасля вялікага дажджу давялося мне быць у клуба-кавярні ў вёсцы Трасцянка (Гайнаўскі павет). Бачу, чысціня і парадак. Пытаю ў прадаўшчыцы: толькі што клуб адкрыла, а ўжо паспела падлогу памыць? Яна здзівілася і кажа: — Ой, дзядзька, трэба ж было вам прыйсці сюды ўчора: вышлі б, як з гарадской лазні, тут на падлозе было па калена вады, цякло праз дах, як праз сіта.

Якраз у клуб уваходзіць старшыня ГРН, каб ліманаду напіцца. І ён прымячае належную чысціню.

Працягваецца гутарка пра клуб: што мокра тут у дождж, што печы дрэнна грэюць, а тут надыходзіць восень могуць быць праліўныя дажджы), а потым будзе зіма, і без печкі нельга.

З такой сітуацыі задаволены толькі настаўнік фізкультуры: калі пойдуць праліўныя дажджы і настануць прымаразкі, возьме ён вучняў, паўстаўляе ў печы руркі, пераўтворыць яе ў халадзільнік і будзе ў клубе штучны каток. І вучні будуць задаволены, што не трэба будзе рабіць катка на панадворку, і старэйшыя жыхары таксама: змогуць у сябе, бы ў тэлевізары, паглядзець сапраўдныя спартыўныя спаборніцтвы на штучным лёдзе.

Ды мне здаецца, што нельга дапусціць да таго, каб у кавярні ўзнік каток, бо ўсім будзе сорам.

Ярош

БАЛАДА

Бацька з мачахай снядалі,
Пра мяне забылі,
Бо калі варылася,
Я пасвіў кабылу.

А калі вярнуўся
І ўвайшоў у хату,
Мачаха ў царкве была,
А бацька пахрапваў.

Жаль мяне вялікі ўзяў,
Сэрца ў грудзях плача.
Што ж, галодны, праўда, я,
А чый верх — пабачым.

Зачыніў я з гукам дзверы,
Бацьку даў паняці,
Што спакойна можа спаць,
Бо я выйшаў з хаты.

І, зайшоўшы ў сад пад клуню,
Стаў я меркаваці,
Як залезці у камору
І бацька не злякаці.

Эх, чаго ж тут мне баяцца,
Не наемся, дык памру.
Растапырыў рукі ў бокі
І падаўся на гару.

Ускарабкаўся. Гара.
Полап пад нагамі.
Але ці далей ісці?
Сала красці ў мамы?

Гэта ж грэх! А кішкі граюць.
І што скажуць людзі,
Як Бог мяне пакарае
І бацьку абудзіць?

А жывот усё бурчыць:
Лезь, дурны, наешся,
Будзеш сыты, дык тады
Богу і памалішся.

І пераканаў мяне.
Стаў я на драбіну,
Прытаіўся, дух спыніў
Нейкую хвіліну.

Чую, ціха ўсё наўкол,
Бацька не шавеліцца.
Бачу, шчасця тут паўно,
Проста аж не верыцца.

Цераз сені перайшоў
На пальчыках ціха.
У камору увайшоў,
Цешуся, як ліха.

На паліцы саланіна
І хлеб напачаты.
І сцызорык наўзгатоўцы,
Проста, я багаты.

Толькі так падумаў я,
Загрымелі «граты».
Відаць бацька ужо ўстаў
Ды выходзіць з хаты.

На дзвярах каморы ён
Павесіў калодку.
Апынуўся я ў турме,
Аж заткала глотку.

У каморы цёмна мне,
А на дварэ сонца.
Хочацца на свет зірнуць,
Ды няма аконца.

І ўжо мачаха прыйшла,
Чую як шмарыгае
(Яе смаркаўкай завуць),
А я ўжо не дыхаю.

Адчыняе дзверы,
Уваходзіць у камору.
Няма куды дзецца,
Прыкінуўся хворым.

Але мачасе нішто,
Лупіць дзе папала:
Нашто ж ты парушыў хлеб
Ды адрэзаў сала!

Ну й наеўся! А праз дзень
Чутка ў вёсцы ходзіць:
Ў маці краў ён! Ну і дрэнь!
Відаць, будзе злодзей...

Васіль Петручук
Беласток

Дарагое Сэрцайка!

Мне 19 год, я закончыла пару год таму назад пачатковую школу і цяпер працую на гаспадарцы разам з бацькамі і малодшай сястрой. Моладзі ў нашай вёсцы нямала, часта бываюць забавы. Гавораць, што я прыгожая і зграбная. Але мая сяброўка, хаця не вельмі прыгожая, але мае большы поспех у хлопцаў, чым я. Калі ў нас забава толькі для аднавяскоўцаў, тады і я танцую часта. Але найгорш бывае тады, калі на забаву прыязджаюць хлопцы з чужых вёсак. Сэрцайка, я не хачу гуляць з тым, які мне не падабаецца, таму, калі такі хто-небудзь просіць да танца, я яму адмаўляю. Чакаю таго, які спадабаецца. Цяпер яны, нібы ўсе згаварыліся, не просяць мяне да танцаў, і я стаю адна пад сцяной. А бабы, якія прыходзяць у клуб, как паглядзець, пачынаюць пляткаваць на мяне.

Што мне цяпер рабіць, каб не стаяць і не «падпіраць» сцену ў клубе? Парай мне, дарагое Сэрцайка, буду табе за гэта вельмі ўдзячна.

Валя з Гайнаўскага павету

Валя! На жаль, тваіх паступкаў не магу і я пахваліць. Гэта вялікая нетактоўнасць з твайго боку. Калі ўжо адмовішся танцаваць з адным хлопцам, дык трэба прастаяць тэты танец і не ісці гуляць з другім. Уяві ты сабе, як тады адчувае сябе той хлапец, якому ты адмовіла, а пасля пайшла з другім. Таму нічога дзіўнага, што хлопцы перасталі прасіць цябе танцаваць. Справа простая — баяцца, што ты адмовішся ад танца. А тут і твая прыгажосць не паможа, бо ж не толькі прыгажосць дзяўчыны лічыцца. Хлапец першы свой позірк кіруе на прыгажосць, але другі — на твой характар, на твае паводзіны. Таму вось раю табе, Валя, каб ты пачала інакш пастурпаць. Тады справа адменіцца, і на забавах не будзеш больш «падпіраць» сцэны.

Сэрцайка

...выя дзесяткі забітых фрыцаў да яго асабістага рахунку. Кожны эшалон з жывою сілаю ці тэхнікай быў роўны бою, выйгранаму там, на фронце. У пярэдадзень бітвы на Курскай дузе Сяргей з хлопцамі скінуў пад адхон эшалон з танкамі, а гэта было раўназначна разгрому танкавай дывізіі. Гэтага ў яго ніхто не адніме, гэтага не спіша ніякая смерць. А цяпер-капцы. Прыходзіцца паміраць у гэтым праклятым Шнайдэмюлі, у нейкіх двухстах кіламетрах ад Берліна, у двух кіламетрах ад сваіх хлопцаў-франтавікоў!

Не ён першы. Вайна... Цяпер прыйшла яго чарга. Што ж! Ўсё-такі гэта значна лягчэй-паміраць цяпер, ведаючы, што наша ўзяло, лягчэй, чым пад Масквой у сорак першым, да разгрому немцаў, лягчэй, чым у Севастопалі, здаючы горад, у Сталінградзе — да пералому. Лягчэй паміраць, наступаючы, ужо бачачы перамогу... А можа цяжэй, горш цяпер, калі ззаду Варшава, уперадзе Берлін?..

Дзе Кнопка?.. Добра, што радыстка пабегла ў другі бок. Сяргей знарок затрымаўся, адцягнуў усю пагоню на сябе. Кнопка так ніколі і не даведаецца, калі пачалася пагоня, ледзь не даўся ім у рукі. Мілая Кнопка... Толькі б выратавалася!..

(Працяг будзе)

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Я арандаваў зямлю суседа яшчэ некалькі год перад вайной. Пасля вайны сусед пераехаў у Савецкі Саюз, а зямля перайшла ў дзяржаўны фонд зямлі. Я надалей карыстаўся з зямлі, беручы яе ў арэнду ад прэзідыума грамадскай рады нарадовай аж да 1971 года, калі зямлю пераняў ПГР. Ці мог я набыць уласнасць праз даўнасць? Ці набыў я ўласнасць на аснове новых законаў з кастрычніка 1971 года?

АДКАЗ: Праз даўнасць можа набыць уласнасць толькі той, хто самастойна валодае зямлёй. Арандатар з'яўляецца ўладальнікам не самастойным — залежным ад уласніка. Таму нельга набыць уласнасці зямлі праз даўнасць, будучы арандатарам, незалежна ад таго, колькі год працягваецца арэнда.

Паводле закону з кастрычніка 1971 аб урэгуляванні ўласнасці сельскіх гаспадарак, можна ў некаторых выпадках набыць уласнасць арандаванай зямлі — аб чым мы ўжо пісалі ў «Ніве», але гэта не адносіцца да зямлі, якая з'яўляецца ўласнасцю дзяржавы.

З РЭПАРЦЁРСКІХ ВАНДРОВАК

На кірмашы ў Заблудаве.

Фота В. Рудчык

Сцяпан Васілюк, Кленікі. Ваш ліст надта алегарычны. Гэта форма добрая ў паэзіі. А ў лісце ў рэдакцыю трэба пісаць канкрэтна і ясна.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Profesor zbrodni" (węgierski), 3-4. „Nie drażnić cioci Leontyny" (franc.), 5-6. „Pamiętnik szalonej gospodyni" (USA), 7-8.

Нараўка
„Rycerz szklanego ekranu" (węgierski), „Horyzont" (węgierski), 4-8.

Нарва
„Kamo znany osobiście" (radz.), „Kamo niebezpieczna misja" (radz.), 4-8.

Дубічы Царкоўныя
„Lala" (włoski), „Tajemnice Kaliakry" (bułg.), 4-8.

Арэшкава
„Kto śpiewa nie grzeszy" (jugosł.), „Na torze czeka morderca" (czeski), 7-8.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Uwaga żółw" (radz.), „Dzięcioł" (polski), 4-8.

Орля
„Na tropach szpiega" (radz.), „Po kruchym lodzie" (radz.), 4-8.

Райск
„Ludzie i bestie" (radz.), I i II s. 4-8.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Siódmy rok miłości" (NRD), 3-4. „Zaproszona" (franc.), 5-6. „Pamiętnik szalonej gospodyni" (USA), 7-8.

Янаў
„Przygody psa Cywila" (polski), 4-8.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Sąd" (radz.), 3-4. „Wiem, że jesteś mordercą" (czeski), 5-6. „Życie rodzinne" (polski), 7-8.

Мельнік
„Ostatni termin" (USA), 3-4. „Kupujemy wóz strażacki" (NRD), 5-6. „Najlepsza kobieta mojego życia" (czeski), 7-8.

Мілейчыцы
„Ostatni termin" (USA), 3-4. „Kupujemy wóz strażaski" (NRD), 5-6. „Najlepsza kobieta mojego życia" (czeski), 7-8.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Dawid Copperfield" (ang.), „24 godziny z życia kobiety" (franc.), 4-8.

Новы Двор
„Cyrk straceńców" (USA), „I znów skaczę przez kałużę" (czeski), 4-8.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 6.851 T-3

— *Выбачайце, гэта дзевяты паверх?*

З савецкай сатыры

Ці трэба быць такім строгім?

Маладога асла паслалі рэвізаваць Чарнаморскае ўзбярэжжа.

Юны служака, які начытаўся газетных фельетонаў, дзе пісалася пра мяккацеласць і падкупнасць рэвізораў, вырашыў:

— Дудкі, я ўжо нікому спуску не дам!

Вярнуўшыся з паездкі, ён падаў даўжэзны акт:

1. Мною ўстаноўлена, што велізарныя масы пяску захоўваюцца пад адкрытым небам. Каштоўны будаўнічы матэрыял заліваюць дажджы.

2. Баранчыкі, што на хвалях бягуць па моры, фактычна без нагляду.

І магчыма, што многія з іх становяцца ахвярай ваўкоў і іншых драпежнікаў.

3. Чорнае мора самавольна перафарбавана ў сіні колер.

4. Вада яўна перасоленая.

5. Насельніцтва, так званыя курортнікі, даведзена да стану, вартага жалю, і ходзіць з аднымі павязкамі на сцегнях.

Стараннасць і шчырасць руплівага рэвізора былі па заслугах ацэнены: ён хутка пачаў прасоўвацца па службе. Пасля таго, як асёл выявіў эканамічную немэтазгоднасць выпуска халадзільнікаў пры наяўнасці Антарктыкі і горных леднікоў, ён атрымаў яшчэ больш адказнае заданне. Улезшы на дах старэнькага хлява, асёл рэвізуе неба. Ён намагаецца давесці, што зусім не абавязкова мець такую процьму зорак, якія свецяць толькі ноччу, калі ў гэты час людзі спяць.

М. Сямёнаў

— *Сапраўды, роўна дзвесце кілаграмаў!*

НІЎКА

Крытыка і самакрытыка.

Талаваломка

У квадрацiках фігуры размясціце лічбы ад 1 да 5 так, каб на лініях з пяццю квадратамі аднолькавыя лічбы не паўтараліся.

АДВАЖНЫ

— Ты начальніка баішся?

— Пляваць я на яго хацеў. Адзін раз нават ботам на нос яму наступіў.

— Не можа быць!

— Не верыш?! Ішоў я неяк за ім следам. Сонца было. Цень ад начальніка падаў якраз пад мае ногі. Вось я і наступіў яму на нос.

ЗАЯВА

— Больш у школу не пайду! — цвёрда заявіў маці сын-першакласнік.

— Чаму?

— Таму што чытаць я не ўмею, пісаць таксама, а настаўнік яшчэ і размаўляць не дазваляе. Ну, што я там буду рабіць?

НЕ МОЖА

— Нешта мне не падабаецца ваш кашаль, — сказаў доктар хвораму.

— Прашу прабачэння, але я лепш не магу.

ГОСЦІ

Госці ў хату —
беларусы
Рассцілаюць на сталах
Саматканыя абрусы,
Бульбу вараць у катлах.

Адмысловая закуска —
Некалі маркоціцца.
Гаспадыня,
быццам гуска,
Да загнета коціцца:

— Упілася я,
Не за вашы ж я.
Мая курка знясласе —
За яечка ўпілася.

Замаўкае ўся бяседа,
Вылятае сваццяў круг.
Баба ў бок штурхае дзеда:
— Не глядзі на маладух!

Абмінае маладуха
Дзеда з бабай ветліва.
Запрашае веселуха
Свата ў круг какетліва:

— Закахаліся ў мяне
Коля і Валодзенька.
Я адмовіла абодвум,
Бо яшчэ малодзенька.

Дзеці бубен адшукалі,
Ноч над вёскаю плыве.
Толькі ўрэшце
хмель шамкамі
Зазвініць у галаве.

Ногі зробяцца,
як вата,
Хата захістаецца.
І частушкаю са сватам
Сваццяя развітаецца:

— Эх, узлескі — пералескі,
Вочы ў свата, як пралескі.
Ты прыходзь мяне шукаць,
Я на печы буду спаць.

Уладзімір Скарынкін

СЯРОД ВУЧОНЫХ

Аднойчы на вячэры, калі на дэсерт падалі вішні, прафесар Франц Мюлер — вядомы нямецкі бактэрыёлаг — папрасіў афіцыянта прынесці шклянку вады. «Сябры, — звярнуўся да прысутных прафесар, калі на яго стале з'явілася шклянка з вадой, — вы сабе і ўявіць не можаце, якой вялікай небяспекай для здароўя чалавека з'яўляюцца брудныя вішні». Пасля гэтых слоў ён старанна пачаў мыць у шклянцы кожную вішню. «Паглядзіце на гэтую ваду, — развіваў далей сваю думку прафесар, — зараз у ёй плаваюць мільёны бактэрый. Падумаць толькі — мільёны бактэрый!» — задумёна паўтарыў праз паўхвіліны прафесар, затым падняў шклянку з бруднай вадой і рассеяна выпіў яе.

У РЭСТАРАНЕ

Наведвальнік, збіраючыся ісці з рэстарана, звярнуўся да афіцыянта, які праходзіў міма:

— Дождж усё ідзе?

— Не ведаю, — незадаволена адказаў той, — ваш столік абслугоўваю не я, а вунь той бландзін.

НЕ СТРАШНА?

Позна ноччу міліцыянер спыняе аўтамабіль на горнай дарозе.

— Вы ведаеце, што ў вас не гараць заднія ліхтары?

Вадзіцель выскаквае з машыны, у адчаі азіраецца.

Міліцыянер спачувальна:

— Не хвалюйцеся, гэта не так страшна.

— Не страшна?! А дзе ж мой прычапны фургон з жонкай і чатырма дзецьмі?

Без слоў.

ВУЧЫСЯ ЦЯПЕР

— Я ў свае гады не мог вучыцца: сродкаў не хапала, ды і школ амаль не было, — расказвае дзед унуку — першакласніку.

— Ды ты, дзядуля, цяпер за мяне хадзі ў школу! — прапануе ўнук.

— *Якая радасць, дарагі! Твае фота на першай старонцы!*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе дзяўчат з Курашава Гайнаўскага павету змяшчаем песню:

NIEKOCHANE DZIEWCZYNY

Słowa: Stanisław Halny
Muzyka: Jan Wetlina

Kiedy słońce świt wpina
w zaogniony horyzont,
wychodzimy naprzeciw
niekochanym dziewczynom.

Niekochane dziewczyny,
obce twarze i dłonie,
niekochane dziewczyny,
wciąż uczące się żyć,
niosą własną codzienność,
piszą wiersze szalone,
chociaż wiedzą, że nigdy
nie przeczyta ich nikt.

Niekochane dziewczyny,
płomień szarej ulicy,
niekochane dziewczyny,
w próżni nocy i dnia
rozmieniają marzenia
na rozmowach o niczym,
układają miesiące
w niekończący się psalm.

Aż przychodzi dzień taki,
który wszystko odmienia,
pogodnieją w uśmiechu
od czyjegoś spojrzenia.

Niekochane dziewczyny,
smugi cienia we włosach,
niekochane dziewczyny,
nie liczące swych lat,
bezimienne, a jednak
piękniejące nam w oczach.
kiedy my — zakochani
odkrywamy ich świat.

Zakochane dziewczyny,
zakochane jak my.

Курёзы

ПЛАТА ЗА ПРЭСТЫЖ

Для датчаніна мець сабаку — справа прэстыжу. Таму ў краіне, асабліва ў гарадах, пастаянна расце колькасць чацвераногіх. Паводле апошніх даных, іх налічваецца больш як 400 тысяч, а ўсё насельніцтва Даніі складае 5 мільёнаў чалавек. Кожны год, указвае газета «Бёрсен», сабачае паглоўе павышаецца на 5 працэнтаў.

Клопаты аб «прэстыжы» абыходзяцца даволі дорага не толькі ўладальнікам сабак, але і ўсёй краіне. Яны патрабуюць таксама і валютных расходаў. Толькі ў мінулым годзе, паводле даных мясцовага друку, Данія імпартавала кармоў для сабак на суму ў 30 мільёнаў крон.

ДРУГАЯ ПРАФЕСІЯ БААБАБА

Стаяў у бязлюднай частцы Заходняй Аўстраліі баабаб. Доўга стаяў. Колькі — дакладна невядома. Вызначыць жа ўзрост дрэва можна толькі па зрэзу, а рэзаць дрэва ніхто не стаў. Старому баабабу знайшлі прымяненне. Калі непадалёк узнік пасёлак, у вялікім дупле мясцовыя ўлады надумалі стварыць... турму. Для гэтага аказалася дастаткова зрабіць краты ва ўваход у нутро баабаба.

АХВЯРА ЎДАЧЫ

Малады бразілец Эдуарда Тэйксера раптам разбагацеў: заплаціўшы два крузейры за ўдзел у футбольным спортлато, ён адзін з сямі мільёнаў «канкурэнтаў» дакладна прадказаў вынікі трынаццаці матчаў і выйграў мільён. Аднак па настойлівай парадзе паліцыі юнаму мільянеру давялося тайна ўцячы з дому і схавацца, каб пазбегнуць увагі зладзеяў і бандытаў.

Смяюцца з НАМІ

«Я не даносчык!» — горда заявіў малодшы брат, калі яму прапанавалі данасіць паліто старэйшага брата.